

รายงานฉบับสมบูรณ์

การประมาณการผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่

(รหัสโครงการ 651006843)

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ ลักษณะมีอรุณไทย์

และ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตตะวัน ชนะกุล

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พฤษภาคม 2568

รายงานฉบับสมบูรณ์

การประมาณการผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่
(รหัสโครงการ 651006843)

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ ลักษณะมีอรุณทัตย์

และ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตตะวัน ชนะกุล

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พฤษภาคม 2568

Final Report

The Impact and Economic Cost of Wine and Local Liquor Tax Reduction

(Project code : 651006843)

By

Assist Prof. Mana Luksamee-Arunothai

Assoc Prof. Chittawan Chanagul

Faculty of Economics, Kasetsart University

This project was supported by

Faculty of Medicine Prince of Songkla University

May, 2025

The Impact and Economic Cost of Wine and Local Liquor Tax Reduction

Abstract

The night-time economy has always been an important part of tourism in Thailand. The government contended that lifting wine and local liquor tariffs will promote tourism and, consequently, generate additional income. The paper, therefore, aimed to estimate the impact and economic cost of wine and local liquor tax reduction implemented by Thai government since February 2024. The results revealed that for the 1-year period after the tax measure implementation, value of imported wine increased more than 10 percent. In terms of retail price, while wines lower than 1,000 bath were slightly affected, wine higher than 1,000 baht decreased by more than 10 percent. As a result, the per head spending, frequency, and quantity of wine, local liquor, as well as other types of alcohol rose as the consequence of the tax reduction measures. By examining in details, groups of elderly, retirees, and having lower than upper secondary education spent more on wine and local liquor than their cohorts. Higher alcohol consumption contributed to substantial social and economic costs of the society, causing economic costs of 109,446.17 million baht. The marginal cost was, in turn, equivalent to 10,377.89 million baht.

Keywords: Alcohol Consumption; Economic Cost; Alcohol Tax Reduction

การประมาณการผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมยามค่ำมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจประเทศไทย จึงมีข้อสมมติฐานจากรัฐบาลว่า การกระตุ้นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์ และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ และสุราแช่ จะเป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจประเทศไทย โดยรัฐบาลไทยได้มีมาตรการด้านภาษีดังกล่าวมีผลบังคับใช้นับแต่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 งานวิจัยนี้จึงดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคไปกับข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อประมาณการผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากมาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตสำหรับไวน์ มูลค่าการนำเข้าไวน์ในระยะ 1 ปี เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า เมื่อพิจารณารายละเอียดของราคาปลีกพบว่า ในขณะที่ไวน์ขวดละต่ำกว่า 1,000 บาท ปรับราคาลงน้อยกว่าร้อยละ 1.12 ไวน์ราคาแพงมีการปรับราคาลงมากกว่าร้อยละ 10 ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (ต่อคนต่อเดือน) ความถี่ในการดื่มไวน์ (ต่อคนต่อเดือน) ปริมาณในการดื่มไวน์ (ต่อคนต่อครั้ง) เพิ่มขึ้น ในขณะที่มาตรการลดภาษีสรรพสามิตในสุราแช่ก็ทำให้ ค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการดื่มต่อหัวในสุราแช่เพิ่มขึ้นเช่นกัน น่าสนใจว่า กลุ่มประชากรสูงอายุ (60-69 ปี) มีค่าใช้จ่ายและความถี่การดื่มไวน์และสุราแช่เพิ่มขึ้นอย่างมาก สอดคล้องกับการพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่า กลุ่มเกษียณอายุมีค่าใช้จ่ายและความถี่ในการดื่มไวน์และสุราแช่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ในประเด็นความเสียหายทางสังคมและเศรษฐกิจ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดต้นทุนทางเศรษฐกิจเป็นเงิน 109,446.17 ล้านบาท เกิดเป็นต้นทุนส่วนเพิ่ม 10,377.89 ล้านบาท

คำสำคัญ: การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์; ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์; มาตรการลดภาษีสุรา

คำนำ

รัฐบาลไทยมีนโยบายกระตุ้นการบริโภคเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์ และลดภาษีสรรพสามิตไวน์และสุราแช่ แม้ว่ากระทรวงการคลังทำการศึกษาแล้วพบว่า มาตรการของรัฐดังกล่าวจะทำให้กรมสรรพสามิตมีรายได้ลดลงปีละ 150 ล้านบาท ในขณะที่การยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าไวน์ตามที่ระบุ จะทำให้กรมศุลกากรสูญเสียรายได้ปีละประมาณ 429 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏการศึกษาประเมินผลกระทบในเรื่องต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการลดและยกเว้นภาษีเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์และประเมินต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ที่มีผลบังคับใช้ นับแต่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิควบคู่ไปกับข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 800 ตัวอย่าง ครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตก) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

ผลการศึกษาพบว่า มาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์และสุราแช่ดังกล่าว ทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวในการบริโภคไวน์และสุราแช่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับความถี่และปริมาณการบริโภคต่อหัวที่ก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้ความเสียหายทางสังคมและเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนทางสังคมที่เพิ่มขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ภาครัฐ จากข้อมูลการศึกษาของกระทรวงการคลังระบุว่า การยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าไวน์และลดภาษีไวน์และสุราแช่จะทำให้รัฐสูญเสียรายได้ทั้งสิ้น 579 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้พบว่า เกิดเป็นต้นทุนส่วนเพิ่มทางสังคม 10,377.89 ล้านบาท ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงทั้งประโยชน์ที่ภาครัฐต้องสูญเสียไป อีกทั้งเกิดเป็นต้นทุนที่สังคมต้องแบกรับ จึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้กำหนดนโยบายควรนำมาพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของมาตรการดังกล่าว

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ที่มอบทุนสนับสนุนการเขียนรายงานวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลงานที่ปรากฏในรายงานการวิจัยฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจัย ซึ่งไม่ได้เป็นความคิดเห็นของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา หากมีความผิดพลาดประการใด เป็นความรับผิดชอบของคณะผู้วิจัยเท่านั้น

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ความสำคัญของปัญหา	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	5
ขอบเขตการดำเนินงาน	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฎีผลกระทบภายนอกและการเก็บภาษีเพื่อควบคุมปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	8
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข	13
กรอบแนวคิดการวิจัย	15
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	16
ระเบียบวิธีวิจัย	16
ขั้นตอนการทำงาน	17
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	19
บทที่ 4 ภาพรวมข้อมูลประชากรศาสตร์ผู้ดื่มไวน์และสุราแช่	28
บทที่ 5 ภาพรวมพฤติกรรมกรรมการดื่มไวน์และสุราแช่ก่อนและหลังมาตรการลดภาษี	33
บทที่ 6 การประเมินผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่	61
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ	70
สรุป	70
ข้อเสนอแนะ	72
เอกสารอ้างอิง	74
ภาคผนวก	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 มาตรการยกเว้นภาษีศุลกากรไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์	2
ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบวิธีการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข	14
ตารางที่ 3 การกำหนดรายการด้านการวัดปริมาณ/จำนวน และการตีมูลค่าของต้นทุน (Valuation)	18
ตารางที่ 4 การกำหนดสัดส่วนการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย	21
ตารางที่ 5 สรุปภาพรวมระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)	26
ตารางที่ 6 ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทเปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษี	33
ตารางที่ 7 ปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทเปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษี	34
ตารางที่ 8 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทเปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษี	34
ตารางที่ 9 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามเพศ	35
ตารางที่ 10 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามอายุ	36
ตารางที่ 11 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามภูมิภาค	36
ตารางที่ 12 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามระดับการศึกษา	37
ตารางที่ 13 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามอาชีพ	37
ตารางที่ 14 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามรายได้	38
ตารางที่ 15 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกตามเพศ	38
ตารางที่ 16 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกอายุ	39
ตารางที่ 17 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกตามภูมิภาค	39
ตารางที่ 18 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกตามการศึกษา	40
ตารางที่ 19 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกตามรายได้	40
ตารางที่ 20 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามเพศ	41
ตารางที่ 21 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามอายุ	41
ตารางที่ 22 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามภูมิภาค	42

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ 23	ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามระดับการศึกษา	42
ตารางที่ 24	ความถี่ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอาชีพ	43
ตารางที่ 25	ความถี่ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้	43
ตารางที่ 26	ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามเพศ	44
ตารางที่ 27	ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามอายุ	45
ตารางที่ 28	ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามภูมิภาค	45
ตารางที่ 29	ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามการศึกษา	46
ตารางที่ 30	ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามรายได้	46
ตารางที่ 31	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ	47
ตารางที่ 32	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ	48
ตารางที่ 33	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค	48
ตารางที่ 34	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามระดับการศึกษา	49
ตารางที่ 35	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอาชีพ	49
ตารางที่ 36	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้	50
ตารางที่ 37	ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ	51
ตารางที่ 38	ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ	51
ตารางที่ 39	ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค	52
ตารางที่ 40	ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามการศึกษา	52
ตารางที่ 41	ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้	53
ตารางที่ 42	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ	54
ตารางที่ 43	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ	54
ตารางที่ 44	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค	54
ตารางที่ 45	ความถี่เฉลี่ยในการดื่มสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามระดับการศึกษา	55
ตารางที่ 46	ความถี่เฉลี่ยในการดื่มสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอาชีพ	55

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ 47 ความถี่เฉลี่ยในการดื่มสุราแช่ต่อเดือน ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้	56
ตารางที่ 48 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ	57
ตารางที่ 49 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ	57
ตารางที่ 50 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค	57
ตารางที่ 51 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามการศึกษา	58
ตารางที่ 52 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้	58
ตารางที่ 53 ปริมาณและมูลค่าไวน์นำเข้าเปรียบเทียบกับช่วงก่อนและหลังมาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์	60
ตารางที่ 54 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	61
ตารางที่ 55 ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคไวน์และสุราแช่	62
ตารางที่ 56 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษีจากการดื่มไวน์	63
ตารางที่ 57 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษีจากการดื่มสุราแช่	63
ตารางที่ 58 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษี	64
ตารางที่ 59 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษีแยกตามประเภทต้นทุน	65
ตารางที่ 60 ผลกระทบด้านสุขภาพจากการบริโภคไวน์และสุราแช่	69

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 จำนวนการบริโภคสุราเมื่อมีการเก็บภาษี	9
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)	15

บทที่ 1

ความสำคัญของปัญหา

เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์นอกจากจะสร้างความสุขและความเพลิดเพลินทางสังคมของบุคคล ยังเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจในหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม นโยบายการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประเด็นที่รัฐบาลแต่ละประเทศต้องให้ความสำคัญตระหนัก เพราะนอกจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร้ขอบเขต จะเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรในประชากร ยังอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บ และโรคไม่ติดต่อหลายชนิด ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงผลิตภาพของแรงงาน และงบประมาณภาครัฐด้านสาธารณสุข ทั้งหมดนี้จุดริ้วการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ในประเด็นดังกล่าว มาตรการด้านภาษีเป็นวิธีการที่องค์การอนามัยโลกระบุว่า สามารถควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด ตามมาด้วยการจำกัดการเข้าถึงและการไม่อนุญาตให้โฆษณา (World Health Organization, 2024)

สำหรับประเทศไทย ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ภายใต้มาตรา 28 ประกอบประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2558 ซึ่งกำหนดให้ในภาพรวมห้ามมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00น.¹ ในขณะที่มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กำหนดให้การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสามารถทำได้ เว้นแต่ตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง² มาตรการทั้งสองมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรโดยรวม และป้องกันการเพิ่มขึ้นของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะส่งผลให้อันตรายจากการดื่ม เช่น อุบัติเหตุ ความรุนแรง และปัญหาสุขภาพ ลดลง

เมื่อพิจารณามาตรการด้านภาษี เมื่อต้นปี 2567 นอกจากรัฐบาลมีการปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิตจากร้อยละ 10 เป็น ร้อยละ 5 ของรายรับสำหรับสถานบริการยามค่ำคืน มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ถึง 31 ธันวาคม 2567 คณะรัฐมนตรียังเห็นชอบการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์ จากเดิมอยู่ที่ร้อยละ 54 และร้อยละ 60 ของมูลค่าที่ประกาศไว้ (อ้างแล้วใน USDA, 2024) ในขณะที่ภาษีสรรพสามิตสำหรับไวน์ที่มาราคาขายปลีกสูงกว่า 1,000 บาท ลดจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 5 หรือร้อยละ 0 แล้วแต่กรณี (ตาราง 1) นอกจากนี้ ยังลดภาษี

¹ เป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการ พ.ศ. 2547

² มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท ให้กระทำได้แต่เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่ปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงโฆษณา ที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร เช่นการถ่ายทอดสดกีฬาที่ นักกีฬาใส่เสื้อซึ่งมีสัญลักษณ์หรือ เครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากจะต้องเซ็นเซอร์หรือปิดทับสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายก็ยังคงทำให้ไม่สามารถชมการถ่ายทอดได้สะดวกนัก

สรรพสามิตสำหรับสุราพื้นบ้านจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 0 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 (กรมสรรพสามิต, 2567)

ตาราง 1 มาตรการยกเว้นภาษีศุลกากรไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ประเภทภาษี	ไวน์องุ่น (HS 2204)	ไวน์ผลไม้ (HS 2205)
อัตราภาษีนำเข้า (%)		
แอลกอฮอล์ต่ำกว่า 15% และ 15-23%	54% → 0%	54% → 0%
แอลกอฮอล์มากกว่า 23%	60% → 0%	60% → 0%
ภาษีสรรพสามิต		
1. ภาษีแบบเฉพาะ (บาท/ลิตร แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ 100 ดีกรี)	1,500 → 1,000	900 (ไม่เปลี่ยนแปลง)
2. ภาษีแบบตามมูลค่า (%)		
▶ ราคาขายปลีก < 1,000 บาท	0% → 5%	0% → 0%
▶ ราคาขายปลีก > 1,000 บาท	10% → 5%	10% → 0%

ที่มา: USDA (2024)

โดยระบุว่า มาตรการดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อย เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยกระทรวงการคลังพบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีสรรพสามิตสินค้าสุรา จะทำให้กรมสรรพสามิตมีรายได้ลดลงปีละ 150 ล้านบาท ในขณะที่การยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าไวน์ตามที่ระบุ จะทำให้กรมศุลกากรสูญเสียรายได้ปีละประมาณ 429 ล้านบาท (Thaipublica, 2567)

อย่างไรก็ดี ในเชิงทฤษฎี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ กล่าวคือ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำมาซึ่งความเสียหายต่อบุคคลอื่นในสังคมที่ไม่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงประจักษ์ซึ่งพบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้ดื่มลดลงตามช่วงอายุและการสูญเสียปีสุขภาวะ³ โดยต้นทุนทางตรงที่เกิดขึ้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพ ซึ่งโรคที่พบได้บ่อยจากการ

³ จำนวนปีที่เสียไปเพราะสุขภาพไม่ดี พิกการ หรือเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

บริโภคแอลกอฮอล์ เช่น โรคเนื้องอก ความดันโลหิตสูง และโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบหัวใจและหลอดเลือด นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดต้นทุนทางตรงจากการรักษาตัวเนื่องจากอุบัติเหตุหรือพิการ และมีต้นทุนทางอ้อมที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเกษียณอายุก่อนกำหนด การขาดงานเนื่องจากการเจ็บป่วย และการสูญเสียผลผลิตในอนาคต (Konnopka & König, 2002)

เช่นเดียวกับ Bockerman et al. (2017) ที่พบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากเกินไปก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ คือ การบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณมากจะกีดกร่อนความสามารถของผู้นในการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงานและลดผลิตภาพในการทำงาน โดยส่งผลให้มีการขาดงานเพิ่มขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นั่นคือ การดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ประเทศต้องมีค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการของสังคม ด้านสุขภาพสูงขึ้น และสูญเสียแรงงานที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ (Verhaeghe et al., 2017) รวมถึงต้นทุนด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตรวจสอบมาแล้วขับและการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ Matthews et al. (2023) พบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านความรุนแรง ทั้งก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงต่อคนแปลกหน้า เนื่องจากแอลกอฮอล์จะทำให้ผู้ดื่มขาดความยับยั้งชั่งใจ ซึ่งเกิดจากการที่แอลกอฮอล์จะไปควบคุมการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิด อีกทั้งยังไปกระตุ้นสมองส่วนอารมณ์ให้มีการทำงานที่มากขึ้นกว่าปกติ ทำให้เกิดความก้าวร้าวทั้งเกิดความคิดที่ผิดแปลกไปจากเวลาที่ไม่ดื่ม ทำให้ผู้คนมีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรมความรุนแรงเมื่ออยู่ภายใต้อิทธิพลของแอลกอฮอล์มากขึ้น เช่น การข่มขืนหรือการทำร้ายร่างกาย ซึ่งอาชญากรรมเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อจิตใจของเหยื่อ ทำให้ต้องเข้ารับการรักษาฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เป็นเหตุให้ต้องหยุดพักหรือลางานรวมทั้งสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาซึ่งเป็นค่าเสียโอกาสที่จะนำเงินเหล่านั้นไปดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ การที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงตั้งครรภ์ ทำให้เกิดผลกระทบทางร่างกายและจิตใจของทารก ส่งผลทำให้เกิดภาวะ Fetal Alcohol Spectrum Disorders (FASD) ทำให้ทารกที่เกิดมามีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความผิดปกติที่ร่างกายหรือปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งเป็นผลจากการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ ก่อให้เกิดต้นทุนทางตรง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังมีต้นทุนในการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษ โดยข้อมูลจากองค์รอนามัยโลกระบุว่าทั่วโลกมีอัตราการเกิดภาวะ FASD อยู่ที่ 19.8 ต่อประชากร 1,000 คน (Morrello et al., 2022) ซึ่งต้นทุนเหล่านี้เป็นต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ หากการบริโภคแอลกอฮอล์ลดลง จะช่วยลดภาระด้านสุขภาพ กฎหมาย และสังคม ทำให้สามารถนำทรัพยากรไปใช้ในโครงการที่สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น (Gavurova & Tarhanicova, 2021)

ด้วยเหตุนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นสินค้าที่ต้องมีการควบคุมโดยรัฐ โดยมีพักต้องพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้ผลิต ดังนั้น มาตรการยกเว้นภาษีไวน์และสุราแช่ตามที่ได้มีการออกกฎหมายเมื่อต้นปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลให้ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกลง จะทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ก่อให้เกิดความเสียหายทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังที่แจกแจงไปแล้วข้างต้น อนึ่ง ผลการศึกษาที่ผ่านมาเกือบทั้งหมดพบความสัมพันธ์เชิงผกผันระหว่างภาษีหรือราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับดัชนีผลลัพธ์การดื่มมากเกินไป หรือผลลัพธ์

ด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาที่จำกัดเฉพาะประชากรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งพบว่า ภาษีที่เพิ่มขึ้นทำให้ประชาชนดื่มลดลง และอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ลดลงด้วย (อ้างแล้วใน Elder et al., 2010) เช่น การศึกษาของ Arranz & Gil (2009) พบว่า การเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการเพิ่มบทลงโทษในกรณีที่ละเมิดกฎจราจร จะสามารถลดอัตราการเสียชีวิตบนท้องถนนลงได้ นอกจากนี้ การเพิ่มภาษีแอลกอฮอล์ยังส่งผลให้ราคาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้นและการบริโภคลดลง ซึ่งมีผลทำให้จำนวนอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเมาแล้วขับลดลง ทั้งนี้ การลดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเมาแล้วขับช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการดูแลสุขภาพและภาระของระบบสาธารณสุข ในขณะที่เดียวกันการเพิ่มภาษีแอลกอฮอล์ช่วยเพิ่มรายได้ของรัฐบาลที่สามารถนำไปใช้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อความปลอดภัยของประชาชน รวมถึงการลดการบริโภคแอลกอฮอล์ยังส่งผลดีต่อผลิตภาพของแรงงานและลดปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป การศึกษาเชิงประจักษ์เหล่านี้ถือเป็นหลักฐานที่ชัดเจนว่า การลดภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอันตรายที่เกี่ยวข้องสูงมากขึ้น แม้ว่าผลการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่พบผลทางบวกต่อสังคมและเศรษฐกิจจากการเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏการศึกษาประเมินผลกระทบในเรื่องต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการลดหรือยกเว้นภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์และประเมินผลประโยชน์และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และภาษีสุราชุมชนของรัฐซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 25 กุมภาพันธ์ 2567

งานวิจัยนี้จะนำมาซึ่งข้อสรุปว่า การลดภาษีสุราและการลดภาษีสรรพสามิตไวน์ และการลดภาษีสรรพสามิตสุราแช่พื้นเมือง⁴ จะส่งผลให้ปริมาณการบริโภค และรูปแบบการบริโภค เปลี่ยนแปลงไปเช่นใด และมีแนวโน้มส่งผลให้ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (ทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านสุขภาพ อุบัติเหตุ เพศ/ร่างกาย ทรัพย์สิน และทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน) จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นเช่นใด ผลการศึกษา จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเป็นฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถเพิ่มความตระหนักรู้ของสาธารณะเกี่ยวกับภาระทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁴ ดูรายละเอียดในส่วนหัวข้อ 7.1

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนและหลังมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่พื้นเมือง
2. เพื่อศึกษาต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่พื้นเมือง

ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตการดำเนินงานที่สำคัญภายใต้โครงการวิจัยนี้มี 3 ประการ ดังนี้

ขอบเขตกรณีที่ทำการศึกษา

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของสองนโยบาย ได้แก่ 1) มาตรการลดภาษีสรรพสามิตไวน์และฟรุตไวน์ และยกเว้นอากรศุลกากรสินค้าไวน์ทุกชนิด และ 2) มาตรการลดภาษีสรรพสามิตสุราแช่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) มาตรการลดภาษีสรรพสามิตไวน์และฟรุตไวน์ และยกเว้นอากรศุลกากรสินค้าไวน์ทุกชนิด

1.1) มาตรการลดภาษีสรรพสามิตไวน์และฟรุตไวน์

- ไวน์และสปาร์กลิงไวน์ที่ทำจากองุ่น เดิมเก็บภาษีตามมูลค่า ราคาขายปลีกแนะนำเกิน 1,000 บาท ที่ 10% และราคาขายปลีกแนะนำไม่เกิน 1,000 บาท ที่ 0% ปรับเป็นจัดเก็บอัตราเดียวที่ 5% และปรับลดอัตราภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์ จาก 1,500 บาทต่อลิตรที่ 100 ดีกรี เหลือ 1,000 บาทต่อลิตรที่ 100 ดีกรี

- ฟรุตไวน์ หรือสุราแช่ผลไม้ที่มีส่วนผสมขององุ่นหรือไวน์องุ่น เดิมเก็บภาษีตามมูลค่า ราคาขายปลีกแนะนำเกิน 1,000 บาท ที่ 10% และราคาขายปลีกแนะนำไม่เกิน 1,000 บาท ที่ 0% ปรับลดเหลือ 0 % ทั้งหมด และอัตราภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์ เป็นอัตราเดิม 900 บาทต่อลิตรที่ 100 ดีกรี

1.2) มาตรการยกเว้นอากรศุลกากรสินค้าไวน์ทุกชนิด

กำหนดให้ยกเว้นอากรศุลกากรสินค้าไวน์ทุกชนิดตามประเภทพิกัด 22.04 (ไวน์ที่ทำจากองุ่นสด และเกรปมัสต์) และ 22.05 (เวอร์มูท และไวน์อื่นๆ ที่ทำจากองุ่นสด ปูรงกลั่นรสด้วยพืชหรือสารหอม) รวมทั้งสิ้น 21 ประเภทย่อย และให้ลดอัตราอากรจากร้อยละ 60 เป็นยกเว้นอากร

2) มาตรการลดภาษีสรรพสามิตสุราแช่

- สุราแช่พื้นเมือง เช่น อุ กะแช่ สาโท ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 7 ดีกรี เดิมเก็บภาษีตามมูลค่าที่ 10% ปรับลดเหลือ 0% ขณะที่ภาษีตามปริมาณเก็บในอัตราเท่าเดิม 150 บาทต่อลิตรแอลกอฮอล์ที่ 100 ดีกรี

- สุราแช่ที่มีสุรากลั่นผสมและมีแอลกอฮอล์เกิน 7 ดีกรี ให้เก็บภาษีตามมูลค่าที่ 10% เท่าเดิม และปรับขึ้นภาษีตามปริมาณจากเดิม 150 บาทต่อลิตรที่ 100 ดีกรี เป็น 255 บาทต่อลิตรแอลกอฮอล์ที่ 100 ดีกรี

ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษา

การศึกษานี้จะดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคเกี่ยวกับข้อมูลปริมาณการบริโภค โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 800 ตัวอย่าง โดยทั้งหมดเป็นผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออก) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยกลุ่มตัวอย่างจะประกอบด้วย 1) กลุ่มเยาวชน (15-24 ปี) 2) กลุ่มวัยทำงาน (25-59 ปี) และ 3) กลุ่มสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)

ทั้งนี้ จากรายงานของ Euromonitor International (2024) ระบุว่า ไวน์ที่มีวางจำหน่ายในไทยส่วนใหญ่เป็นไวน์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75-80 ของปริมาณการจำหน่ายทั้งหมด และที่ไวน์ที่ผลิตในประเทศไทย มีสัดส่วนการจำหน่ายเพียงร้อยละ 20-25 ในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่วนใหญ่จะผ่านซูเปอร์มาร์เก็ต ไฮเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ประมาณร้อยละ 50-60 และผ่านร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม บาร์ไวน์ และการจำหน่ายโดยตรงผ่านอินเทอร์เน็ต ประมาณร้อยละ 40-50 และมีราคาที่หลากหลาย ทั้งนี้ วิธีการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนรุ่นใหม่เอื้อต่อการดื่มไวน์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากนิยมการสังสรรค์ในร้านอาหารและเครื่องดื่ม และผู้บริโภคในทุกเซกเมนต์ (ตลาดบน-กลาง-ล่าง) มีแนวโน้มขยายตัว เนื่องจากผลิตภัณฑ์และราคามีความหลากหลายมากขึ้น ดังนั้น การเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจะเก็บให้มีความครอบคลุมในทุกเซกเมนต์ (ตลาดบน-กลาง-ล่าง) ทั้งกลุ่มผู้บริโภคไวน์ระดับกลางถึงบน (ราคามากกว่า 1,000 บาทต่อขวด) และระดับทั่วไป (ราคาน้อยกว่า 1,000 บาทต่อขวด) สำหรับสุราแช่ ซึ่งเป็นสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรที่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรี ซึ่งไม่รวมถึงสุราแช่ชนิดเบียร์ (ที่มา: กรรมสรรพสามิต) ก็มีกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลายเช่นเดียวกัน ดังนั้น การเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจะเก็บให้มีความครอบคลุมในทุกเซกเมนต์เช่นเดียวกัน

การศึกษาจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค โดยจะเริ่มจากการสุ่มเลือกจังหวัดในแต่ละภูมิภาคโดยใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยคำนึงถึงขนาดของประชากรในแต่ละจังหวัด จากนั้นจะทำการสุ่มเลือกครัวเรือนในจังหวัดที่คัดเลือกและสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนที่คัดเลือกดังกล่าว ในการเก็บข้อมูลจะมีการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันตามที่กำหนดไว้ โดยพยายามให้มีความสมดุลระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของประเทศ จะมีการใช้วิธีการถ่วงน้ำหนัก (Weighting) เพื่อปรับให้ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับสัดส่วนประชากรที่แท้จริงในแต่ละภูมิภาคและสัดส่วนของกลุ่มผู้บริโภคแต่ละประเภท และการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจะครอบคลุมประเด็นสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความอ่อนไหวต่อราคาในแต่ละระดับราคาไวน์ 2) พฤติกรรมการเลือกซื้อและบริโภคไวน์ 3) รูปแบบการทดแทนระหว่างไวน์และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น และ 4) ทิศนคติต่อนโยบายภาษีไวน์และผลกระทบของมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ต่อพฤติกรรมการบริโภค การวิเคราะห์ข้อมูลจะประยุกต์ใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างราคาและพฤติกรรมการบริโภคในกลุ่มผู้บริโภคไวน์เป็นการเฉพาะ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการประมาณค่าที่สูง

เกินจริง (Overestimation) ที่อาจเกิดขึ้นจากการสำรวจประชากรทั่วไป อันจะทำให้ผลการศึกษามีความแม่นยำ และสามารถนำไปใช้ในการประเมินผลกระทบของนโยบายภาษีเงินได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้จำแนกเป็นแนวคิดและทฤษฎีตลอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีผลกระทบภายนอกและการเก็บภาษีเพื่อควบคุมปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การผลิต/การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ (negative externalities) กล่าวคือ เป็นกรณีที่การผลิตหรือการบริโภคของบุคคลหนึ่ง ก่อให้เกิดต้นทุนหรือความเสียหายกับบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การบาดเจ็บ/หุพพลภาพ/เสียชีวิตจากการเมาแล้วขับ การถูกทำความรุนแรงทางร่างกาย ฯลฯ นอกจากนี้ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ และโรคไม่ติดต่อหลายชนิด ส่งผลต่อเนื่องถึงผลิตภาพของแรงงาน และงบประมาณภาครัฐด้านสาธารณสุข ทั้งหมดนี้กระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่รัฐบาลทุกประเทศต้องควบคุม เพื่อลดการบริโภคให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ชิตตะวัน ชนะกุล, 2566)

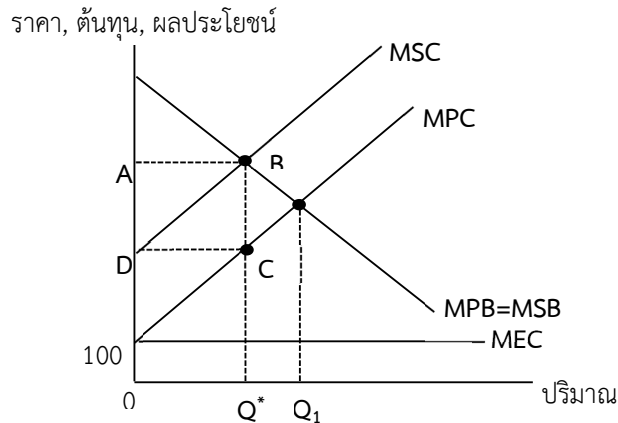
ในเชิงทฤษฎี Arthur Pigou เห็นว่า ในกรณีที่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ ซึ่งส่งผลให้เกิดการผลิตในระดับที่ไม่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลควรเข้ามาแก้ไขโดยวิธีการเก็บภาษี หรือการออกกฎระเบียบ เพื่อทำให้ต้นทุนเอกชนหน่วยสุดท้าย (Marginal Private Cost: MPC) เท่ากับต้นทุนของสังคมหน่วยสุดท้าย (Marginal Social Cost: MSC) ดังนี้

จากภาพที่ 1 เดิมประชาชนมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ Q_1 ซึ่งเป็นปริมาณที่ทำให้ต้นทุนเอกชนหน่วยสุดท้าย (Marginal Private Cost: MPC) เท่ากับผลประโยชน์เอกชนหน่วยสุดท้าย (Marginal Private Benefit: MPB) อย่างไรก็ตาม จุดดังกล่าวไม่ได้นับรวมผลกระทบภายนอกหน่วยสุดท้ายที่เกิดขึ้นกับสังคม (Marginal External Cost: MEC) ดังนั้น ถ้าใช้มาตรการทางด้านภาษีในการแก้ปัญหาจะทำให้ต้นทุนของการดื่มเพิ่มสูงขึ้น เป็นการรวมต้นทุนในการก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเข้าไปในต้นทุนของผู้บริโภค กล่าวคือ การรวมต้นทุนของเอกชนหน่วยสุดท้ายและต้นทุนภายนอกหน่วยสุดท้ายเข้าด้วยกัน จะทำให้ได้ต้นทุนของสังคมหน่วยสุดท้ายพอดี ($MPC + MEC = \text{Marginal Social Cost: MSC}$) หรือก็คือการเก็บภาษี จะทำให้ต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นของผู้ดื่มหน่วยสุดท้าย เท่ากับต้นทุนที่เกิดกับสังคมในหน่วยสุดท้ายพอดี

จากมาตรการทางด้านภาษีดังกล่าวจะทำให้ประชาชนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ณ จุดที่ต้นทุนของสังคมหน่วยสุดท้าย (MSC) เท่ากับผลประโยชน์ของสังคมหน่วยสุดท้าย (MSB) การผลิตจึงลดลงเหลือ Q^* ภาษีที่ถูกจัดเก็บต่อหน่วยเท่ากับ AD โดย ภาษีที่จัดเก็บทั้งหมดจะมีพื้นที่เท่ากับพื้นที่สี่เหลี่ยม ABCD

กล่าวโดยสรุป การยกเลิกการจัดเก็บภาษีสุราพื้นบ้าน จะมีผลทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในสังคมอยู่ในระดับที่สูงกว่าจุดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำมาซึ่งปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยหรือพิการ และการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ทั้งกับตัวเองและต่อผู้อื่น เช่น การเมาแล้วขับ การ

ดื่มสุราขณะตั้งครุฑ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2024) ผลของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านสุขภาพ แต่ยังส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของการก่ออาชญากรรม และการลดลงของผลิตภาพทางเศรษฐกิจ ตามรายงานของ World Health Organization (2020) การบริโภคแอลกอฮอล์ส่งผลในทางลบต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 13 เป้าหมายจากทั้งหมด 17 เป้าหมาย

ภาพที่ 1 จำนวนการบริโภคสุราเมื่อมีการเก็บภาษี
ที่มา: Hyman (2010: 107)

ในการประเมินต้นทุนทางเศรษฐกิจจากการติดสุรา (Alcohol abuse) Systematic review โดย Manthey et al. (2021) พบว่าต้นทุนทางเศรษฐกิจของการบริโภคแอลกอฮอล์อยู่ที่ 1,306 Int\$ ต่อประชากรผู้ใหญ่ หรือประมาณร้อยละ 2.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยหนึ่งในสามเป็นต้นทุนทางตรง เช่น ค่ารักษาพยาบาล ต้นทุนทางกฎหมาย ความเสียหายในทรัพย์สินที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ และสองในสามเป็นต้นทุนทางอ้อมที่เกิดจากการลดลงของผลิตภาพจากการดื่ม เช่น สุขภาพที่เสื่อมโทรม การสูญเสียความสามารถในการทำงาน การหยุดงาน ถูกเลิกจ้าง การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร การทบทวนวรรณกรรมโดย Thavorncharoensap et.al. (2009) จากงานศึกษาใน 12 ประเทศ พบว่า ภาระทางเศรษฐกิจต่อสังคมโดยรวมอยู่ในช่วงร้อยละ 0.45-5.44 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศนั้นๆ ในส่วนของต้นทุนต่อสุขภาพ Rehm et al. (2009) ประเมินว่าร้อยละ 3.8 ของการเสียชีวิตทั่วโลกและร้อยละ 4.6 ของปีสุขภาวะที่สูญเสีย (Global disability adjusted life-years: DALYs) เป็นผลมาจากการบริโภคแอลกอฮอล์ และพบว่าภาระโรคมีความสัมพันธ์กับปริมาณการบริโภค และกลุ่มคนยากจนคนชายขอบมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการดื่มมากกว่าโดยเปรียบเทียบ (per unit of exposure) ทั้งนี้ งานศึกษาในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลกระทบและภาระทางเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาแล้ว ในประเทศรายได้สูงและรายได้ปานกลาง ต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการบริโภคแอลกอฮอล์มีแนวโน้มที่จะสูงกว่าร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Casswell & Thamarangsi, 2009, Mohapatra et.al, 2010)

ในประเทศไทย จากข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร ปี 2021 พบว่าการบริโภคแอลกอฮอล์ในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 28 การบริโภคแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับสองของการ

เกิดภาวะโรคในเพศชาย (Thailand Bod., 2019) การศึกษาต้นทุนทางเศรษฐกิจจากการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทยล่าสุดในปี 2021 โดย Luangsinsiri et.al. (2023) ประเมินต้นทุนทางเศรษฐกิจว่าอยู่ที่ 165,450.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.02 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยต้นทุนทางอ้อมที่เกิดจากการสูญเสียผลิตภาพสูงถึงร้อยละ 96.3 ของต้นทุนรวมทั้งหมด เมื่อดูในรายละเอียด พบว่า การเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากการดื่มอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ อาทิ อุบัติเหตุทางรถยนต์ โรคตับแข็ง การทำร้ายตัวเอง โรคพิษสุราเรื้อรัง วัณโรค เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการสูญเสียของผลิตภาพ สอดคล้องกับงานศึกษาส่วนใหญ่

สำหรับการศึกษาผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการลดภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังไม่มีปรากฏ อย่างไรก็ตาม การศึกษาผลกระทบของการเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับแต่ปี ค.ศ.2010 มีรายละเอียดดังนี้

Wagenaar et al. (2010) บ่งชี้ว่า การเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสองเท่า จะลดอัตราการเสียชีวิตจากแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ยร้อยละ 35 จำแนกเป็น การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรลดลงร้อยละ 11 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ลดลงร้อยละ 6 ความรุนแรงร้อยละ 2 และอาชญากรรมร้อยละ 1.4

World Health Organization (2017) พบว่า การจัดเก็บภาษีที่ทำให้ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จะช่วยลดการเสียชีวิตมากกว่า 21 ล้านคนในระยะเวลา 50 ปี และสร้างรายได้เพิ่มเติมเกือบ 17 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเทียบเท่ากับรายได้รวมของรัฐบาลของประเทศเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกแปดแห่งในหนึ่งปี

Manthey et al. (2023) พบว่า ภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันในการเสียชีวิตในหมู่ผู้ชายชาวลิทัวเนียลดลง นั่นคือ การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บและโรคติดเชื้อลดลงอย่างเห็นได้ชัดในกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่ำกว่า เมื่อเทียบกับกลุ่มที่มีการศึกษาสูง ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรเหล่านี้

Matthews et al. (2023) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ราคาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการบาดเจ็บรุนแรง ใช้ข้อมูลระหว่างปี ค.ศ. 2005-2014 ในสหราชอาณาจักร พบว่า การที่ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มภาษี ทำให้การบาดเจ็บที่รุนแรงของประชากรในสหราชอาณาจักรลดลง

สำหรับการศึกษาโดยใช้ข้อมูลประเทศไทยมีรายละเอียดดังนี้

Chaiyasong et al. (2010) ศึกษาเรื่อง “Impacts of excise tax raise on illegal and total alcohol consumption: A Thai experience” ด้วยวิธีการสำรวจแบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคสุราชาวที่ผิดกฎหมาย 6 เดือนหลังจากนโยบายภาษีในชุมชนชนบทสองแห่งที่มีและไม่มีการผลิตสุราชาวแบบดั้งเดิม โดยใช้ข้อมูลการบริโภคพื้นฐานตามการสำรวจสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 3 ราคาตลาดจากการสำรวจโดยสำนักดัชนีการค้าและเศรษฐกิจ และความยืดหยุ่นของราคาสำหรับอุปสงค์ ในการประมาณปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1 ปีหลังจากการเก็บภาษี ผลการศึกษา พบว่า หลังจากเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ราคาสุราเพิ่มขึ้นภายใน 2 เดือน และจากการสำรวจชุมชน พบว่าการบริโภคสุราชาวที่ผิดกฎหมายแพร่หลายเฉพาะในชุมชนที่มีการผลิต

แต่การบริโภคในระดับประเทศเพิ่มขึ้นน้อยมาก อย่างไรก็ตาม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมลดลงเล็กน้อยเมื่อคำนึงถึงผลกระทบของเครื่องตีทดแทน (Substitution effects)

Sornpaisarn (2015) ศึกษาเรื่อง “The association between taxation increases and changes in alcohol consumption and traffic fatalities in Thailand” ด้วยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีแอลกอฮอล์ที่ปรับตามอัตราเงินเฟ้อและการเปลี่ยนแปลงการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อหัวของผู้ใหญ่ (ข้อมูลจากกรมสรรพสามิต) และอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน (ข้อมูลจากสถาบันตำรวจแห่งชาติ) ใช้ข้อมูลเดือนตุลาคม 2547 - กันยายน 2554 ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มภาษีในปี 2552 เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการลดลงของผู้เสียชีวิตทันทีและต่อเนื่อง 0.38 ต่อประชากร 100,000 คนใน 30 วัน (ช่วงความเชื่อมั่น 95% (CI): 0.24–0.52) ส่วนการเพิ่มภาษีในปี 2548 2550 และ 2552 เกี่ยวข้องกับการลดลงทันทีและต่อเนื่องของการบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ 0.07 ลิตร (95% CI: 0.04–0.09), 0.06 (95% CI: 0.02–0.10) และ 0.05 (95% CI: 0.01–0.09) ลิตรต่อหัวต่อ 30 วัน ตามลำดับ กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงด้านภาษีดังกล่าว นอกจากจะลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังลดอัตราการเสียชีวิตบนท้องถนนลงได้

Chonviharpan (2016) ศึกษาเรื่อง “The Effects of Excise Tax Changes on Alcoholic Beverages and Tobacco Consumption in Thailand” ด้วยวิธี Extended Linear Expenditure System (ELES) ในการประมาณความยืดหยุ่นของอุปสงค์ ใช้ข้อมูลการสำรวจจรรยาและสวัสดิการแห่งชาติ ปี 2534 – 2549 และรายงานการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2550 ผลการศึกษาพบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. การขึ้นภาษีย้อยละ 5 และร้อยละ 10 ทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงเล็กน้อย เนื่องจากความต้องการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำ (elasticity = -0.25) ซึ่งหมายความว่า ผู้บริโภคตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาน้อยมาก
2. การขึ้นภาษีช่วยเพิ่มรายได้ให้รัฐบาลไทย โดยการขึ้นภาษี 5% และ 10% สร้างรายได้เพิ่มขึ้น 4.46 พันล้านบาท และ 8.84 พันล้านบาท ตามลำดับ
3. การขึ้นภาษีทำให้เกิด Deadweight Loss (การสูญเสียทางเศรษฐกิจ) แต่การสูญเสียนี้มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับรายได้ภาษีที่เพิ่มขึ้น
4. การบริโภคที่ลดลงช่วยลดต้นทุนทางสังคม เช่น ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ การสูญเสียผลิตภาพ และอุบัติเหตุจราจร โดยการขึ้นภาษีย้อยละ 10 ลดต้นทุนทางสังคมได้ประมาณ 2.71 พันล้านบาท
5. การขึ้นภาษีช่วยเพิ่มผลประโยชน์สุทธิให้กับสังคมไทย โดยการขึ้นภาษีย้อยละ 5 และร้อยละ 10 เพิ่มผลประโยชน์สุทธิ 4.67 พันล้านบาท และ 9.23 พันล้านบาทตามลำดับ

Chaiyasong et al. (2022) ศึกษาเรื่อง “Estimated Impacts of Alcohol Control Policies on NCD Premature Deaths in Thailand” ด้วยวิธีการจำลองสถานการณ์ (scenarios) และสร้างแบบจำลองเพื่อประเมินผลกระทบจากการลดการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases : NDCs) โดยการใช้ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากร ปี 2554 ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. การเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ราคาสูงขึ้น 50% เป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสามารถลดการเสียชีวิตจาก NCDs ได้มากที่สุด รองลงมาคือการแทรกแซงทางจิตวิทยา การควบคุมการเข้าถึงแอลกอฮอล์ และการห้ามโฆษณาแอลกอฮอล์
2. การลดการบริโภคแอลกอฮอล์ 10% สามารถลดการเสียชีวิตจาก NCDs ได้ 3,903–7,997 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.5–5.1 ของเป้าหมายการลดการเสียชีวิตจาก NCDs ตามเป้าหมายระดับโลก (25 × 25 target) โดยการลดในกลุ่มผู้ดื่มหนักให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการลดในกลุ่มผู้ดื่มเบาและปานกลาง
3. การรวมมาตรการทั้งหมด (การเพิ่มภาษี การห้ามโฆษณา การลดเวลาขาย และการแทรกแซงทางจิตวิทยา) สามารถลดการเสียชีวิตจาก NCDs ได้ถึง 46.8% ของเป้าหมายระดับโลก

ธนิสา ทวีขศรี (2562) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของภาษีสรรพสามิตสุราต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสุราในตลาดและพฤติกรรมการบริโภคสุราของคนไทย” ด้วยวิธีสถิติเชิงพรรณนา แบบจำลองทางเศรษฐมิติ และข้อมูลการสำรวจพฤติกรรม ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจและรายงานของหน่วยงานภาครัฐ อาทิ 1) อัตราภาษีคำนวณจากข้อมูลการจัดเก็บภาษีของสรรพสามิต รายเดือนระหว่างปี 2559-2561 2) ราคาสุราแต่ละประเภท ใช้ข้อมูลดัชนีราคาผู้บริโภค รายเดือนจากกระทรวงพาณิชย์ ระหว่างปี 2550 – 2561 3) การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรและข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 4) ข้อมูลการบริโภคสุรารายในประเทศ รายไตรมาสของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. การปรับภาษีในปี 2552, 2556 และ 2560 ส่งผลต่อราคาสุราแตกต่างกัน เช่น การปรับภาษีในปี 2552 ทำให้ราคาสุราเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ในขณะที่การปรับภาษีในปี 2560 มีผลกระทบต่อราคาน้อยมาก นอกจากนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสุรา ได้แก่ ความยืดหยุ่นของตลาด โครงสร้างภาษี และความชัดเจนของนโยบาย
2. การเพิ่มภาษีช่วยลดการบริโภคสุรา โดยมีความยืดหยุ่นของการบริโภคอยู่ที่ -0.901 (การเพิ่มภาษีย้อยละ 1 ลดการบริโภคลงร้อยละ 0.901) อย่างไรก็ตาม การลดพฤติกรรมการดื่มหนักมีผลเพียงเล็กน้อย
3. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีในปี 2556 ส่งผลให้กลุ่มนักดื่มที่ดื่มทั้งเบียร์และสุรามิแวนน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่กลุ่มที่ดื่มสุราอย่างเดียวมีแนวโน้มลดลง โดยกลุ่มนักดื่มที่ดื่มเบียร์อย่างเดียวจะดื่มหนักลดลงเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ โดยมีอัตราลดลงร้อยละ 2.6 ในการดื่มหนักทุกสัปดาห์ หรือร้อยละ 2.7 ในการดื่มหนักทุกเดือน และกลุ่มที่ดื่มสุราอย่างเดียวมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 2.3 – 2.8 ในทุกสัปดาห์ แสดง

ให้เห็นว่า กลุ่มนักดื่มที่ดื่มทั้งเบียร์และสุรามีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาน้อยกว่ากลุ่มที่ดื่มสุรา
อย่างเดียว

4. แม้ราคาสุราเพิ่มขึ้น แต่การบริโภคโดยรวมยังคงเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรการทางภาษีอาจไม่เพียงพอในการลดการบริโภคสุรา
5. มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การควบคุมการขายและการโฆษณา อาจมีประสิทธิภาพมากกว่าในการลดการดื่มที่ไม่เหมาะสม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข

รูปแบบที่ใช้บ่อยในการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขมี 3 แบบ คือ การประเมินต้นทุนผลได้ (Cost-benefit analysis: CBA) การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล (Cost-effectiveness analysis: CEA) และการวิเคราะห์ต้นทุนอรรถประโยชน์ (Cost-utility analysis: CUA) โดยมีรายละเอียดตามตาราง 2 ดังนี้

การวิเคราะห์ต้นทุนผลได้ (CBA) วัดผลได้เป็นตัวเงินทำให้สามารถเปรียบเทียบผลได้กับต้นทุนได้โดยตรง ผลของการวิเคราะห์ต้นทุนผลได้มักจะนำเสนอเป็นอัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่ายของโครงการ (Benefit-cost ratio) ถ้าอัตราส่วนมากกว่า 1 ถือว่าโครงการมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ หรืออาจนำเสนอในรูปแบบผลประโยชน์สุทธิ (Net benefit) ที่อยู่ในรูปมูลค่าปัจจุบัน (Present value)

การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล (CEA) วัดผลได้เป็นสถานะสุขภาพทางคลินิก เช่น จำนวนการตายที่ป้องกันได้ (Life saved) จำนวนปีที่อายุยืนยาวขึ้น (Life years saved) เป็นต้น แล้วนำไปคำนวณหาอัตราส่วนต้นทุนต่อหน่วยเพื่อวัดสถานสุขภาพ ซึ่งสามารถนำผลที่คำนวณได้ดังกล่าวไปจัดลำดับความสำคัญ (Prioritization) เทียบกับโครงการอื่น ๆ โดยทั่วไปถือว่าโครงการมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ถ้าการเพิ่มหรือยืดอายุของประชากรกลุ่มเป้าหมายได้ 1 ปี มีต้นทุนไม่เกินรายได้ต่อหัวต่อปีของประชากร (Per capita income)

การวิเคราะห์ต้นทุนอรรถประโยชน์ (CUA) เป็นวิธีพิเศษของการวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล โดยการให้น้ำหนักอายุที่ยืนยาวขึ้นหรือคุณภาพที่ดีขึ้นเป็นปีสุขภาวะ (Quality-adjusted life: QALY) ซึ่งน้ำหนักของคุณภาพชีวิตได้มาจากการวิเคราะห์ผลการให้ค่าคุณภาพชีวิตและสุขภาพในระดับต่าง ๆ เมื่อเทียบกับการมีสุขภาพแข็งแรงเป็นปกติของประชากรตัวอย่าง

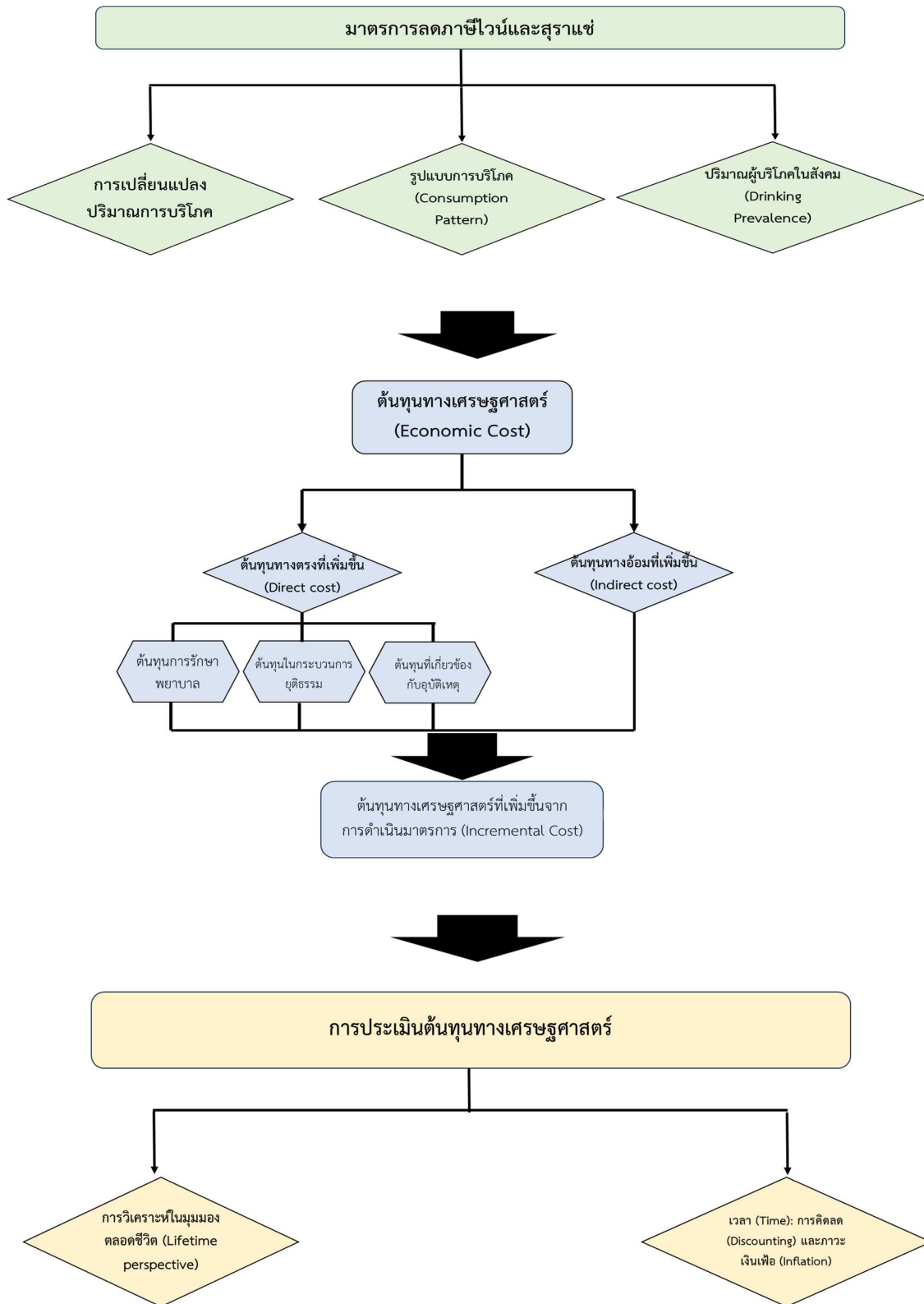
ตาราง 2 การเปรียบเทียบวิธีการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข

วิธี	การวัดค่า /การให้ค่าต้นทุน	ผลได้ของแต่ละโครงการ /ทางเลือก	การวัด/การให้ค่าผลได้	ผลการวิเคราะห์ (พื้นฐาน)
CBA	จำนวนเงิน	เหมือนกันหรือ ต่างกันได้	จำนวนเงิน	<ul style="list-style-type: none"> ■ Net benefits = Benefit-Cost* ■ Benefit: cost Ratio
CEA	จำนวนเงิน	เหมือนกันแต่ อาจจะต่าง ระดับกันได้	หน่วยธรรมชาติทางคลินิก เช่น จำนวนตาย, ป่วย, พิการ จำนวนปีของอายุที่ยาวขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> ■ Cost-effectiveness ratio = Net cost/cases prevented
CUA	จำนวนเงิน	เหมือนกันหรือ ต่างกันได้	ปีสุขภาพ (Quality-adjusted life years: QALY)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Cost-utility ratio = Net costs/QALY

ที่มา: จรุง เมืองชนะ (2558)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข (Health economic evaluation) ทั้งนี้ โครงการวิจัยนี้จะดำเนินการสำรวจและประเมินปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค (Drinking pattern) และปริมาณผู้บริโภคในสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปจากมาตรการลดอัตราภาษีไวน์และสุราแช่ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาก่อนมีมาตรการของรัฐบาล และใช้วิธีการประเมินต้นทุนผลเพื่อวิเคราะห์และประเมินต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (ทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านสุขภาพของเยาวชนที่เพิ่มขึ้น โดยเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีมาตรการกับกรณีที่ไม่มีมาตรการดังกล่าว (ซึ่งกรณีที่ไม่มีมาตรการดังกล่าวเป็นกรณีฐาน หรือ Baseline) ในมุมมองตลอดชีวิต (Lifetime Perspective) และประเมินความอ่อนไหว (Sensitivity analysis) ในตัวแปรหรือค่าพารามิเตอร์ที่สำคัญ โดยอาศัยหลักความน่าจะเป็นในการแปรผันค่าตัวแปร (Probability sensitivity analysis) ได้แก่ อัตราคิดลด (Discount rate) ความเสี่ยงในการเกิดโรคหรืออุบัติเหตุ/การบาดเจ็บ (Risk of disease or injury) และต้นทุนทางตรง (Direct costs) จากมาตรการดังกล่าว (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

โครงการวิจัยนี้จะประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุนส่วนเพิ่มทางสุขภาพ (Incremental Cost Analysis) เพื่อประเมินผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และภาษีสุราชุมชนต่อภาระต้นทุนทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากร โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1) **การกำหนดสถานการณ์ในกรณีฐาน (Baseline scenario)** ในขั้นตอนแรก ผู้วิจัยจะทำการประมาณการต้นทุนทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริบทปัจจุบัน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ยังไม่มีมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ โดยใช้สถิติข้อมูลทุติยภูมิและรายงานการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ข้อมูลสถิติการผลิตและจำหน่ายประเภทสุรากลั่น ชุมชนและสุราแช่ชุมชนและอัตราภาษีและรายรับภาษีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสถิติการผลิตและจำหน่ายไวน์และอัตราภาษีและรายรับภาษีที่เกี่ยวข้อง เพื่อคำนวณต้นทุนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคที่มีสาเหตุจากการดื่มแอลกอฮอล์ ต้นทุนจากการสูญเสียผลิตภาพของแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการป้องกันและบำบัดรักษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์

2) **การกำหนดสถานการณ์ที่มีมาตรการ (Intervention scenario)** ในขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยจะประมาณการต้นทุนทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้สถานการณ์ที่มีมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ โดยจะอ้างอิงข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ร่วมกับการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์และสถิติในการคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคและจำนวนนักดื่มหน้าใหม่ที่อาจเกิดขึ้น จากนั้นจึงประมาณการต้นทุนทางสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยแยกเป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม

3) **การคำนวณต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental cost)** โดยหลังจากได้ผลประมาณการต้นทุนทางสุขภาพทั้งในสถานการณ์ฐานและสถานการณ์ที่มีมาตรการแล้ว ผู้วิจัยจะนำมาเปรียบเทียบ เพื่อคำนวณหาส่วนต่างหรือต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental cost) อันเนื่องมาจากผลกระทบของมาตรการลดภาษีไวน์และภาษีสุราชุมชน ที่มีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และภาระทางสุขภาพที่ตามมา ซึ่งต้นทุนส่วนเพิ่มนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งในกรณีเฉียบพลัน (Acute consequences) และระยะยาวเรื้อรัง (Chronic consequences) ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกครัวเรือน หรือคนอื่นนอกครัวเรือน ได้แก่ ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล อุบัติเหตุ ค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม มูลค่าทรัพย์สินสูญหาย/เสียหาย ผลิตภาพที่สูญเสียไปจากการพิการ/เสียชีวิตก่อนวัยอันควร และผลิตภาพที่ลดลงจากการขาดงาน

4) การนำเสนอผลการศึกษา (Results presentation) ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางสุขภาพส่วนเพิ่ม จากมาตรการลดภาวะไวน์และสุราแช่ดังกล่าว พร้อมทั้งอภิปรายให้เห็นถึงนัยยะและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของผลการศึกษาดังกล่าว โดยมีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่ (ร่าง) ผลการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ

ขั้นตอนการทำงาน

ขั้นตอนการทำงานหลักในการประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขในครั้งนี มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดคำถามด้านการวิจัย

คำถามที่ 1 มาตรการลดภาวะไวน์ (มาตรการลดภาวะสรรพสามิตไวน์และฟรุตไวน์ และยกเว้นอากรศุลกากรสินค้าไวน์ทุกชนิด) ส่งผลให้ปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภคของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และก่อให้เกิดต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์มากน้อยเพียงใด และคำถามที่ 2 มาตรการลดภาวะสรรพสามิตสุราแช่ ส่งผลให้ปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และปริมาณผู้บริโภคหรือความชุกของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และก่อให้เกิดต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์มากน้อยเพียงใด

2. การกำหนดทางเลือก

โครงการวิจัยนี้จะวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้น (Incremental Analysis) เปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีมาตรการลดภาวะไวน์และสุราแช่ กับกรณีที่ไม่มีมาตรการดังกล่าว (หรือกรณีฐาน (Baseline))

3. การออกแบบการประเมิน

โครงการวิจัยนี้จะดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (ข้อมูลจากแบบสอบถาม) และข้อมูลทุติยภูมิ เช่น รายงานสถิติการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ซึ่งรวมถึงไวน์และสุราแช่) ข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ และข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อประเมินปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และปริมาณผู้บริโภคในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จากมาตรการดังกล่าว และวิเคราะห์และคำนวณต้นทุน-ผลประโยชน์ส่วนเพิ่มที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การเก็บแบบสอบถามดังกล่าวจะเป็นการเก็บแบบสอบถามทั้งในกรณีสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นกรณีฐานและกรณีจำลองสถานการณ์สมมติให้มีการเปลี่ยนแปลงตามมาตรการต่าง ๆ (มาตรการลดภาวะไวน์และสุราแช่)

4. การกำหนดรายการด้านการวัดปริมาณ/จำนวน และการประเมินมูลค่า (Valuation) ของต้นทุน

ในการประเมินต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental Cost) ที่เกิดขึ้นจากมาตรการลดภาวะไวน์และสุราแช่ โครงการวิจัยนี้จะแบ่งกลุ่มผู้ที่ต้องแบกรับภาระต้นทุนและความสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Burden) ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ตัวผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอง 2) บุคคลอื่น ๆ ในสังคมที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม 3) หน่วยธุรกิจที่ผู้บริโภคร่างกายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ผลิตและจัดจำหน่ายไวน์และสุราแช่ และภาคธุรกิจท่องเที่ยว และ 4) ภาครัฐที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการแก้ไข

ปัญหาและเยียวยาผลกระทบด้านสุขภาพและด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงสามารถจำแนกประเภทต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากมาตรการดังกล่าว เป็น 2 ประเภทกว้าง ๆ ได้แก่ ต้นทุนทางตรง (Direct cost) และต้นทุนทางอ้อม (Indirect cost) (อ้างในศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2561)) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 การกำหนดรายการด้านการวัดปริมาณ/จำนวน และการตีมูลค่าของต้นทุน (Valuation)

ต้นทุน (Cost)	ตัวอย่างรายการ
<p>1. ต้นทุนทางตรง (Direct cost)</p> <p>1.1 ต้นทุนทางการแพทย์ (Medical cost) ทั้งต้นทุนทางตรงทางการแพทย์ (Direct medical cost) และต้นทุนทางตรงที่ไม่ใช่ทางการแพทย์ (Indirect medical cost)</p> <p>1.2 ต้นทุนในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับคดีความที่มีสาเหตุจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p> <p>1.3 ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายจากอุบัติเหตุอันมีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นทุนทางตรงทางการแพทย์ อาทิ ค่าหัตถการ ค่ายา ค่ารถพยาบาลฉุกเฉิน ค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการ และค่า X-RAY เป็นต้น - ต้นทุนทางตรงที่ไม่ใช่ทางการแพทย์ อาทิ ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าที่พักที่ต้องใช้เพื่อมาดูแลสมาชิกที่บาดเจ็บ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าจ้างผู้ดูแลสมาชิกที่ป่วย เป็นต้น - ต้นทุนในกระบวนการยุติธรรมฯ อาทิ ต้นทุนในการดำเนินงานของศาล อัยการ สถานีตำรวจ หรือเรือนจำ เป็นต้น - ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายจากอุบัติเหตุ อาทิ ต้นทุนรักษาพยาบาล และทรัพย์สินเสียหาย เป็นต้น
<p>2. ต้นทุนทางอ้อม (Indirect cost)</p>	<p>ต้นทุนทางอ้อม อาทิ มูลค่าของผลิตภาพที่สูญเสียไปจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรอันมีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และต้นทุนที่เกิดจากการที่ผลิตภาพในการทำงานของบุคคลที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีก่ลดลงกว่าในสภาวะปกติ (ที่ไม่มีเครื่องดื่ม) ด้วย เช่น ผลิตภาพที่หายไปจากการหยุดงานหรือประสิทธิภาพในขณะทำงานน้อยลงเนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p>

ที่มา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2561) รายงานฉบับสมบูรณ์: โครงการศึกษาต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อครัวเรือนในประเทศไทย

การคำนวณต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในการศึกษานี้อิงจากผลการศึกษาของ Luangsinsiri et al. (2023) ซึ่งเป็นการศึกษาต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยที่ครอบคลุมปี 2564

โดยใช้หลักการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยปริมาณการบริโภค (Unit Cost) และนำมาปรับใช้กับการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคที่เกิดจากมาตรการลดภาษีเงินและสุราแช่ ดังแสดงในตารางที่ 3

การวัดปริมาณและการประเมินมูลค่าของต้นทุนแต่ละประเภทจะใช้วิธีการที่ต่างกันตามลักษณะและความเหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด อาทิเช่น ในด้านต้นทุนทางตรง การรักษาพยาบาลจะใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายจริงจากสถานพยาบาลและระบบประกันสุขภาพ เช่น กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกรมบัญชีกลาง เป็นต้น และในการประเมินการสูญเสียผลิตภาพจะใช้วิธีทุนมนุษย์ (Human capital approach) จะคำนวณจากค่าจ้างหรือรายได้เฉลี่ยต่อวันคูณกับจำนวนวันที่สูญเสียไปจากการขาดงานหรือเสียชีวิตก่อนวัยอันควร เป็นต้น

5. การปรับค่าของต้นทุนและผลที่เกิดขึ้นในอนาคต

โดยประเมินมูลค่าของชีวิตในทางเศรษฐศาสตร์ (Value of statistical life) และคำนวณเป็นมูลค่าปัจจุบัน (Present value) ในมุมมองตลอดชีวิต (Lifetime perspective) โดยมีการกำหนดค่าพารามิเตอร์อัตราคิดลด (Discount rate) และอัตราเงินเฟ้อ (Inflation rate)

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

โครงการวิจัยนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อวิเคราะห์และประเมินต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีเงินและภาษีสุราชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

1) ประชากร (Population)

ประชากรในการเก็บแบบสอบถามครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตก) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ และในทุกช่วงวัย ได้แก่ กลุ่มเยาวชน (15-24 ปี) กลุ่มวัยทำงาน (25-59 ปี) และกลุ่มสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ทั้งนี้ จากรายงานการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)) พบว่า จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 57 ล้านคน เป็นผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่แล้วประมาณ 16 ล้านคน (ร้อยละ 28.0) โดยเป็นผู้ดื่มสม่ำเสมอ 10.6 ล้านคน (ร้อยละ 18.5) และเป็นผู้ที่ดื่มนาน ๆ ครั้ง 5.4 ล้านคน (ร้อยละ 9.5) ทั้งนี้ กลุ่มอายุ 15-44 ปี มีอัตราการดื่มสูงสุด (ร้อยละ 36.5) กลุ่มอายุ 45-59 ปี และ 20-24 ปี มีอัตราการดื่มใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 32.4 และ 31.6 ตามลำดับ) กลุ่มสูงวัย (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการดื่ม ร้อยละ 15.2 สำหรับกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการดื่มต่ำสุด (ร้อยละ 15.0) นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ชายดื่มมากกว่าผู้หญิง 4 เท่า (ร้อยละ 46.4 และ 10.8 ตามลำดับ) และอัตราการดื่มของคนที่มีอายุอยู่นอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาลเล็กน้อย (ร้อยละ 28.4 และ 27.7 ตามลำดับ)

2) การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ที่เป็นตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 800 ตัวอย่าง โดยทั้งหมดเป็นผู้ที่ขี่มอเตอร์ไซด์แอลกอฮอล์ประเภทใดประเภทหนึ่งในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา สำหรับการศึกษาใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Scheaffer, Mendenhall, Ott และ Gerow (2012) โดยคำนึงถึงผลกระทบจากการออกแบบ (Design effect) และปรับให้เหมาะสมกับการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้โดยใช้สูตร:

$$n = \text{DEFF} * \frac{Np(1 - p)}{\frac{d^2}{Z_\alpha^2} (N - 1) + p(N - 1)}$$

โดยที่ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size)

N = ขนาดของประชากร (Population size)

p = สัดส่วนของประชากรที่ขี่มอเตอร์ไซด์แอลกอฮอล์

d = ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (Level of precision) โดยกำหนดที่ 0.05

Z = ค่ามาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

DEFF = ผลกระทบจากการออกแบบ (Design Effect)

จากรายงานการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)) พบว่า ในปี 2564 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้ที่ขี่มอเตอร์ไซด์แอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่แล้ว เท่ากับ 15.97 ล้านคน (หรือประมาณ 16 ล้านคน) ดังนั้น N จึงมีค่าประมาณ 16 ล้านคน จากประชากรทั้งสิ้น 57.01 ล้านคน จากสูตรดังกล่าว พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือประมาณ 535 ตัวอย่าง จากนั้น ทำการปรับขนาดตัวอย่างโดยคำนึงถึงผลกระทบจากการออกแบบ (Design effect) โดยกำหนดให้ DEFF = 1.5 ซึ่งเป็นค่าที่นิยมใช้สำหรับการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนในการสำรวจทางสังคมศาสตร์ (Groves et al., 2009) ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมหลังจากคำนึงถึงผลกระทบจากการออกแบบ คือประมาณ 800 ตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคนและไม่เคยบริโภคไวน์และฟรุตไวน์ จำนวน 400 ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคนและไม่เคยบริโภคสุราแช่ จำนวน 400 ตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลจะครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตก) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยจำนวนตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคจะถูกกำหนดตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละภูมิภาค (Proportionate stratified sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนที่เหมาะสมของประชากรในแต่ละพื้นที่ การออกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportionate stratified sampling) และการรวมทั้งกลุ่มผู้ดื่มและไม่ดื่มนี้ จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละภูมิภาคและกลุ่มพฤติกรรมการดื่มได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการลดภาษีสุราและการมีสถานบันเทิงครบวงจรพร้อมคาสีโนต่อการบริโภคเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์และสังคมได้อย่างถูกต้องตามหลักการทางสถิติ โดยพื้นที่ที่เป็นตัวอย่างจะครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตก) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยจะมีการกระจายจำนวนตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละภูมิภาค (Proportionate stratified sampling)

ทั้งนี้ การศึกษานี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนแบบแบ่งชั้น (Multi-stage stratified sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาในพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และประชากรศาสตร์ การจัดสรรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคใช้หลักการ proportional allocation ตามขนาดประชากรเป้าหมาย โดยมีการกระจายดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การกำหนดสัดส่วนการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

ภูมิภาค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	116	14.52
ภาคกลาง	162	20.36
ภาคเหนือ	144	17.97
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	268	33.45
ภาคใต้	110	13.70
รวมจำนวนทั้งสิ้น	800	100.00

หมายเหตุ: เนื่องจากผลิตภัณฑ์และราคาไวน์และสุราที่มีความหลากหลาย ดังนั้น การเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจะเก็บให้มีความครอบคลุมในทุกเซกเมนต์ และจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยจะสุ่มเลือกจังหวัดในแต่ละภูมิภาค และดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ถูกเลือก การกระจายตัวอย่างจะคำนึงถึงสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ (15-24 ปี, 25-59 ปี, และ 60 ปีขึ้นไป) และเพศ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่สะท้อนลักษณะของประชากรเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ที่มา: ระบบสถิติทางการทะเบียน ปี พ.ศ. 2564 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

หลังจากนั้นจะเลือกจังหวัดในแต่ละภูมิภาคตามตามสัดส่วนขนาด (Probability Proportional to Size: PPS) โดยพิจารณาจากสองปัจจัยหลัก ได้แก่ ได้แก่ (1) จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป และ (2) อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดนั้น ๆ ตามข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร ปี พ.ศ. 2564 การเลือกจังหวัดด้วยวิธี PPS นี้จะทำให้จังหวัดที่มีประชากรเป้าหมายมากและมีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงมีโอกาสถูกเลือกมากกว่า ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษาผลกระทบจากมาตรการลดภาษีฯ และรับประกันความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค

ทั้งนี้ การกระจายตัวอย่างจะคำนึงถึงสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ (15-24 ปี, 25-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป) และเพศ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่สะท้อนลักษณะของประชากรเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม โดยใช้หลักการ quota control ในระดับพื้นที่ย่อยเพื่อรับให้มีความสมดุลของกลุ่มตัวอย่าง

กลยุทธ์การสรรหากลุ่มตัวอย่าง (Recruitment Strategy)

การเก็บข้อมูลจะดำเนินการผ่านหลายช่องทางเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายและเป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมาย โดยช่องทางหลักประกอบด้วย การสัมภาษณ์ตามบ้าน (Household interview) ซึ่งเป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มครัวเรือนตามระเบียบวิธีที่กำหนดไว้ การดำเนินงานในรูปแบบนี้จะช่วยให้สามารถเข้าถึงประชากรทั่วไปที่มีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกัน ทั้งผู้บริโภครปัจจุบัน ผู้เคยบริโภค และผู้ไม่เคยบริโภค นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์ในชุมชน (Community-based interview) โดยดำเนินการ ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล หน่วยงานของรัฐ หรือสถานที่สาธารณะอื่น ๆ ที่เหมาะสม วิธีการนี้จะช่วยเสริมการเก็บข้อมูลในกรณีที่ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างผ่านการสัมภาษณ์ตามบ้านได้และยังช่วยเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

สำหรับการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม (Targeted interview) จะดำเนินการเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภครเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีพฤติกรรมการบริโภคเป็นพิเศษ โดยอาจดำเนินการ ณ สถานบริการที่เกี่ยวข้อง

3) การจัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม

โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่

3.1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่สำคัญได้แก่

- **อายุและเพศ:** ระบุช่วงอายุและเพศเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างในพฤติกรรมและทัศนคติต่อการดื่มแอลกอฮอล์ สิ่งนี้จะช่วยให้เข้าใจความแตกต่างในความเสี่ยงและผลกระทบทางสุขภาพตามเพศและวัย
- **อาชีพและรายได้:** การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและระดับรายได้ช่วยให้ประเมินว่าพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์และการเข้าถึงสินค้ามีความสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจหรือไม่
- **ภูมิภาคที่อยู่อาศัย:** ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิภาคช่วยในการวิเคราะห์ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ต่าง ๆ

3.2) ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคในกรณีสถานการณ์ปัจจุบัน ที่สำคัญได้แก่

- **ความถี่ในการดื่ม:** ระบุความถี่ของการบริโภคเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการดื่ม ตั้งแต่การดื่มเป็นครั้งคราวไปจนถึงการดื่มเป็นประจำ
- **ปริมาณการดื่ม:** ปริมาณการดื่มช่วยให้ประเมินระดับการบริโภคและผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม

- **สถานที่ในการซื้อและการตีพิมพ์:** ข้อมูลนี้ช่วยวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในสถานที่ต่าง ๆ เช่น บ้าน บาร์ หรืองานเฉลิมฉลอง

3.3) **ทัศนคติและพฤติกรรมผู้บริโภคในกรณีสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่**

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ เพื่อประเมินทัศนคติและการตอบสนองของกลุ่มตัวอย่างต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม

2. **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)**

1) **ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ**

- **ข้อมูลพื้นฐาน:**
 - ข้อมูลปริมาณและมูลค่าขายนองไวน์และสุราแช่ในประเทศ และปริมาณและปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าดังกล่าว
 - ข้อมูลอัตราและมูลค่าการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตไวน์และสุราแช่ และอากรศุลกากรไวน์

- **ข้อมูลเฉพาะสำหรับแต่ละข้อเสนอแนะ:**
 - ประเมินการปริมาณและรายได้จากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นภายใต้สถานการณ์ข้อเสนอแนะแต่ละข้อ ในช่วงระยะเวลาการศึกษา (พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคผลกระทบจากการทดแทนสินค้า และการท่องเที่ยว)

- ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคส่วนอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยว โรงแรม และการขนส่ง

- **แหล่งข้อมูล:**
 - กรมสรรพสามิต: รายงานภาษีสรรพสามิต ฐานข้อมูล e-Excise และระบบติดตามสินค้าสรรพสามิต

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน และการสำรวจธุรกิจค้าปลีก

- สมาคมธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: ข้อมูลการวิเคราะห์ตลาด และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุตสาหกรรม

2) **ข้อมูลด้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์**

- **ข้อมูลพื้นฐาน:**

- ข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับรูปแบบการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย รวมถึงปริมาณการบริโภคเฉลี่ยต่อคน ความถี่ในการดื่ม และข้อมูลประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้ดื่มที่แตกต่างกัน (อายุ เพศ รายได้ ฯลฯ)

- ข้อมูลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล การเข้ารับการรักษาฉุกเฉิน และอัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- แหล่งข้อมูล:

- ศวส. และ สสส.: รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ประจำปี 2564

- กรมควบคุมโรคติดต่อ: รายงานการเฝ้าระวังการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้อมูลสถิติการป่วย การบาดเจ็บ การเสียชีวิต

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ: ข้อมูลสำมะโนประชากร และข้อมูลสุขภาพ

- การสำรวจภาคครัวเรือน: ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่ม ความถี่ ปริมาณ รูปแบบการดื่ม

- สมาคมธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: ข้อมูลการวิเคราะห์ตลาด และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุตสาหกรรม

3) ข้อมูลด้านผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ข้อมูลพื้นฐาน: ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมของผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย รวมถึง:

- ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับโรคและการบาดเจ็บที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- การสูญเสียผลผลิตเนื่องจากการขาดงานและการทำงานโดยมีประสิทธิภาพลดลง

- อัตราการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ต้นทุนทางสังคม เช่น ความรุนแรงในครอบครัวและการทอดทิ้งเด็ก

- ข้อมูลเฉพาะสำหรับแต่ละข้อเสนอแนะ:

- ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่มีอยู่หรือดำเนินการศึกษาแบบจำลองเพื่อประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นของข้อเสนอแนะแต่ละข้อ ต่อ:

- จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล การเข้ารับการรักษาฉุกเฉิน และอัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- การสูญเสียผลผลิต

- อัตราการเกิดอาชญากรรม

- ต้นทุนทางสังคม

- แหล่งข้อมูล: จากงานวิจัยของ ศวส. สสส. โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เป็นต้น

ตารางที่ 5 สรุปภาพรวมระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

รายการ	วิธีการศึกษา	ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
<p>1. การเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค (Drinking Pattern) และปริมาณผู้บริโภคในสังคม (Drinking Prevalence) จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่</p>	<p>การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน และการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ</p>	<p>1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บแบบสอบถาม จำนวน 800 ตัวอย่าง จากผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา โดยครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย และทุกเซกเมนต์ (ตลาดบน-กลาง-ล่าง) และการกระจายตัวอย่างจะคำนึงถึงสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุและเพศ</p> <p>ทั้งนี้ โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ลักษณะ ทางประชากรศาสตร์ทัศนคติและพฤติกรรมบริโภคในกรณีสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนและหลังมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่</p> <p>2. ข้อมูลทุติยภูมิ</p> <p>2.1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้อมูลปริมาณและมูลค่ายอดขายไวน์และสุราแช่ในประเทศ และปริมาณและมูลค่าการนำเข้า และข้อมูลอัตราและมูลค่าการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตไวน์และสุราแช่ และอากรศุลกากรไวน์</p> <p>ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลธุรกิจและอุตสาหกรรม</p> <p>ของ Euromonitor International และสมาคมธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p> <p>และงานวิจัยที่ผ่านมาที่สนับสนุนโดย ศวส. หรือ สสส. ที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการค่า price elasticities of demand ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายประเภท</p> <p>2.2 ข้อมูลด้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี 2564 ของ ศวส. และ สสส. ข้อมูลจากรายงานการเฝ้าระวังการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้อมูลสถิติการป่วย การบาดเจ็บ การเสียชีวิต ของกรมควบคุมโรคติดต่อ และข้อมูลสำมะโนประชากรและข้อมูลสุขภาพของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น</p>

รายการ	วิธีการศึกษา	ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
<p>2. คำนวณต้นทุนทางเศรษฐกิจ (ทั้งทางตรงและทางอ้อม และ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน) และความสูญเสียทางเศรษฐกิจ จากการบริโภคเครื่องยนต์แม ลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้น ตลอดจน รายรับภาษีอากร ที่ลดลง</p>	<p>การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และ การประเมินและคำนวณโดยใช้ คณิตศาสตร์</p>	<p>1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บแบบสอบถาม จำนวน 800 ตัวอย่าง จากผู้มีบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา รายละเอียดดังที่กล่าวข้างต้น</p> <p>2. ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมของผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในประเทศไทย รวมถึง:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับโรคและการบาดเจ็บที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ - การสูญเสียผลผลิตเนื่องจากการขาดงานและการทำงานโดยมีประสิทธิผลลดลง - อัตราการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ - ต้นทุนทางสังคมอื่น ๆ <p>จากงานวิจัยของ ศวส. สสส. โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) สถาบันวิจัย ระบบสาธารณสุข (สวรส.) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เป็นต้น</p>

บทที่ 4

บทนี้เป็นข้อมูลด้านประชากรศาสตร์จำแนกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนที่ 2 ภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษีไวน์ ส่วนที่ 3 ภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ โดยไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคาต่ำกว่า 1,000 บาท และผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคาสูงกว่า 1,000 บาท ส่วนที่ 4 ภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มสุราแช่เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษีไวน์ สำหรับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่จะอยู่ในบทต่อไป

ส่วนที่ 1 ภาพรวมด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด 836 คน เป็นเพศชาย 420 คน คิดเป็นร้อยละ 50.24 เพศหญิง 406 คน คิดเป็นร้อยละ 48.56 เมื่อพิจารณาแบ่งตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30-39 ปี และ 20-24 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.16 และ 21.89 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแบ่งตามภูมิภาคพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.70 และ 20.33 ตามลำดับ และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 65.79 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 836 คน สำหรับระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.74 ในขณะที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และสูงกว่าปริญญาตรี มีสัดส่วนใกล้เคียงกันที่ 12.56 และ 12.20 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท และ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.22 และ 17.58 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามจะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 29.90 รองลงมาเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และ เกษตรกรหรือทำงานรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 18.18 และ 15.67 ตามลำดับ สำหรับแหล่งที่มาของแอลกอฮอล์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อแอลกอฮอล์จากร้านค้าปลีกทั่วไป ร้านสะดวกซื้อ และซูเปอร์มาเก็ต คิดเป็นร้อยละ 67.51 63.43 และ 45.32 ตามลำดับ และส่วนน้อยซื้อแอลกอฮอล์จากรองแรม ดื่มในงานเลี้ยง และซื้อจากแหล่งที่ไม่มีใบอนุญาตจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 0.12, 0.12 และ 1.20 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ภาพรวมประชากรศาสตร์ของผู้ดื่มไวน์เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษีไวน์

สำหรับภาพรวมประชากรศาสตร์ก่อนและหลังมาตรการยกเว้นภาษีศุลกากรไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์พบว่า ในภาพรวมทั้งประชากรเพศชายและหญิงบริโภคไวน์ลดลง ซึ่งก็มักมาจากสาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ไม่รู้สึกราคาไวน์ได้มีการปรับลดลง⁵ มีเพียงประชากรกลุ่มอายุ 70 ปี ขึ้นไป และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนประชากรบริโภคไวน์เพิ่มขึ้น และน่าสนใจว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนคนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นถึงเกือบร้อยละ 37 เมื่อพิจารณาช่วงราคาไวน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามซื้อพบว่า ส่วนใหญ่ซื้อไวน์ในราคาขวดละต่ำกว่า 500 บาท และราคา 500-1,000 บาท ตามลำดับ ในขณะที่ไวน์ราคาขวดละ 2,001-3,000 บาท มีสัดส่วนการซื้อไวน์ที่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ทั้งช่วงก่อนและหลังลดภาษี อย่างไรก็ตาม น่าสนใจว่า หลังมีการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ในช่วงราคา 3,001-5,000 บาท เพิ่มขึ้นถึง 6 ราย เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 300 เมื่อเทียบกับช่วงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี เมื่อพิจารณาการบริโภคไวน์หลังมาตรการลดภาษีพบว่า มีการบริโภคไวน์นำเข้าและไวน์ที่ผลิตในไทยลดลง เนื่องจากแม้มีการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำหน่ายไวน์พบว่า ราคาไวน์ที่อยู่ในช่วงต่ำกว่า 1,000 บาท ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด สอดคล้องกับคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ว่า ไม่รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงในราคาไวน์/ไม่แน่ใจ และในหลายกรณีพบว่า ไวน์มีราคาเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะไวน์ที่มีราคาต่ำกว่า 100 บาท ซึ่งก็สอดคล้องโครงสร้างภาษีสรรพสามิตในไวน์ที่มีราคาปลีกต่ำกว่า 1,000 บาท ยังคงเดิม คือไม่ได้มีการจัดเก็บค่าน้ำที่ได้อธิบายไปแล้วในส่วนบทนำ (ตาราง 1) เมื่อพิจารณาปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้งพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามดื่มไวน์ครั้งละประมาณครึ่งขวดและหนึ่งขวด แต่น่าสนใจว่า หลังมีมาตรการลดภาษี จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งดื่มไวน์มากกว่า 2 ขวดมีจำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาความถี่ในการดื่มไวน์ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ภายหลังจากมีมาตรการลดภาษีไวน์ การดื่มไวน์ประมาณ 1-4 ครั้งต่อเดือน มีจำนวนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า มีการดื่มของนักดื่มที่ไม่ใช่คอไวน์ที่เพิ่มมากขึ้นหลังมีมาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์

เมื่อพิจารณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นที่ผู้ดื่มไวน์ดื่มพบว่า เบียร์ยังได้รับความนิยมในผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลังมีมาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทก็ต่ำลงด้วย สำหรับพฤติกรรมการบริโภคไวน์ของผู้ดื่มไวน์หลังมีมาตรการลดภาษีไวน์พบว่า ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 73 ยังมีการดื่มไวน์อยู่ และน่าสนใจว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่รู้สึกว่าราคาไวน์มีการเปลี่ยนแปลง หรือไม่แน่ใจ หรือรู้สึกว่าจะเพิ่มขึ้น รวมกันเป็นมากกว่าร้อยละ 57 สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้จำหน่ายไวน์ที่พบว่า ราคาไวน์ส่วนใหญ่ที่คนไทยซื้อบริโภค ซึ่งมีราคาต่ำกว่า 1,000 บาท ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านราคาหลังจากมีมาตรการลดภาษีไวน์ เฉพาะไวน์ที่มีราคาสูงกว่า 1,000 บาทเท่านั้นที่ได้โอนสิทธิจากมาตรการของรัฐบาลในการลดภาษีไวน์ สำหรับคำถามว่า ควรจะมีมาตรการลดภาษีไวน์หรือไม่ ส่วน

⁵ โครงสร้างภาษีสรรพสามิตในไวน์ที่มีราคาปลีกต่ำกว่า 1,000 บาท ยังคงเดิม คือไม่ได้มีการจัดเก็บ (ดูตาราง 1 ในบทที่ 1 ประกอบ)

ใหญ่มากกว่าร้อยละ 54 ตอบว่า ควรมีการลดภาษีไว้ อย่างไรก็ดี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากระบุว่า รัฐบาล ควรมีการตรวจสอบว่า ร้านค้าได้มีการลดราคาไว้นลงมาด้วยหรือไม่ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งระบุว่า ไม่ควรมีการลดภาษีไว้ ให้เหตุผลว่า เพราะเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และมีโทษทั้งต่อสุขภาพของผู้ดื่ม และต่อความปลอดภัยของสังคม ดังนั้น จึงไม่ควรลดภาษี เพราะผู้ที่อยากดื่ม เขาก็จะดื่มอยู่ดี ไม่ว่าจะราคาไว้นจะถูกหรือแพง ดังนั้น รัฐจึงควรเก็บภาษีเพื่อเป็นงบประมาณมากกว่า

ส่วนที่ 3 ภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ โดยไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคาต่ำกว่า 1,000 บาท และผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคาสูงกว่า 1,000 บาท

3.1 ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์เพียงอย่างเดียว

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์โดยไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นมีจำนวนทั้งหมด 84 คน จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 836 คน คิดเป็นร้อยละ 10.05 และจากจำนวนผู้ดื่มไวน์ทั้งหมด 527 คน คิดเป็นร้อยละ 15.94 โดยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 72.62 เพศชาย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 ในขณะที่ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30-39 ปี และ 40-49 ปี ทั้งสองกลุ่มมีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 27.38 ตามมาด้วยกลุ่มอายุ 50-59 ปี และ 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ 10.71 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไป 60-69 ปี และ 25-29 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.19, 7.14 และ 9.52 ตามลำดับ หากพิจารณาจากภูมิภาคของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์เพียงอย่างเดียวพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 34.52 ตามมาด้วย ภาคกลางและภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 22.62 และ 15.48 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์เพียงอย่างเดียวพบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.14 ตามมาด้วยผู้จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 19.05 และ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 8.33 เท่ากัน โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ อยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.14 ตามมาด้วย 30,001-50,000 บาท และ 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.24 และ 10.71 ตามลำดับ

3.2 ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคาต่ำกว่า 1,000 บาท

มีจำนวนทั้งหมด 374 คน จากผู้ดื่มไวน์ทั้งหมด 527 คิดเป็นร้อยละ 70.97 และจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 836 คน คิดเป็นร้อยละ 44.74 โดยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 56.68 เพศชาย 159 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25 สำหรับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคาต่ำกว่า 1,000 บาท ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.87 ตามมาด้วยกลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 40-49 ปี และ 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.66, 21.66 และ 14.71 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไป และ 15-19 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.27 และ 0.53 ตามลำดับ หากพิจารณาจากภูมิภาคของผู้ดื่มไวน์ราคาต่ำกว่า 1000

บาท พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 36.90 ตามมาด้วย ภาคเหนือและกทม. คิดเป็นร้อยละ 22.46 และ 10.70 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของผู้ที่มีวินัยราคาต่ำกว่า 1,000 บาท พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.35 ตามมาด้วยผู้จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 13.10 และ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 12.83 นอกจากนั้น เมื่อพิจารณารายได้ของผู้ที่มีวินัยราคาต่ำกว่า 1,000 บาท พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.89 ตามมาด้วย 30,001-50,000 บาท และ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.84 และ 14.97 ตามลำดับ

สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการลดภาษีเงินของรัฐในผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวินัยราคาต่ำกว่า 1,000 บาท พบว่า มากกว่าร้อยละ 80 ไม่ทราบว่ามีมาตรการลดภาษี และมากกว่าร้อยละ 60 รู้สึกว่า ราคาไวน์ไม่เปลี่ยนแปลง/ไม่แน่ใจ/เพิ่มขึ้น มีเพียงประมาณร้อยละ 35 ของผู้ตอบแบบสอบถามเท่านั้นที่รู้สึกว่ ราคาไวน์ลดลง

3.3 ภาพรวมของผู้ที่มีวินัยราคา 1,000 บาท ขึ้นไป

มีจำนวนทั้งหมด 152 คน จากผู้ที่มีวินัย 527 คน คิดเป็นร้อยละ 28.84 และจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 836 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 โดยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 เพศหญิง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 46.71 สำหรับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 ตามมาด้วยกลุ่มอายุ 30-39 ปี 50-59 ปี และ 25-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.37, 18.42 และ 17.11 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มอายุ 60-69 ปี และ 70 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.32 เท่ากัน หากพิจารณาจากภูมิภาคของผู้ที่มีวินัยราคา 1,000 บาท ขึ้นไป พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 26.32 ตามมาด้วยภาคกลางและภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 21.71 และ 19.74 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของผู้ที่มีวินัยราคา 1,000 บาท ขึ้นไป พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.87 ตามมาด้วยจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 24.34 และ 7.24 เมื่อพิจารณารายได้ของผู้ที่มีวินัยราคา 1,000 บาท ขึ้นไป พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.74 ตามมาด้วย 30,001-50,000 และบาท 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.71 และ 17.76 ตามลำดับ

สำหรับผู้ที่มีวินัยที่มีราคา 1,000 บาท ขึ้นไป น่าสนใจว่า ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 57 รู้สึกว่าราคาไวน์ลดลง แตกต่างจากกรณีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวินัยราคาต่ำกว่า 1,000 บาท ที่ส่วนใหญ่ไม่รู้สึกรว่ราคาไวน์มีการปรับลดลง ดังได้แจกแจงมาแล้วก่อนหน้านี้ ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากผู้ชายวินัยที่ระบุว่า วินัยที่ราคาปลีกปรับลดลงภายหลังมีมาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ได้แก่ไวน์ที่มีราคา 1,000 บาท ขึ้นไป เท่านั้น

ส่วนที่ 4 ภาพรวมประชากรศาสตร์ของผู้ดื่มสุราแช่

ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มสุราแช่พบว่า ผู้ดื่มสุราแช่มีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยมีจำนวนทั้งหมด 159 คน จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 836 คน คิดเป็นร้อยละ 19.02 โดยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 64.15 เพศหญิง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 35.22 โดยอายุของผู้ดื่มสุราแช่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.27 ตามมาด้วยกลุ่มอายุ 20-24 ปี, 25-29 ปี และ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.13, 18.24 และ 18.24 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไป, 60-69 ปี และ 50-59 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.63, 3.77 และ 15.72 ตามลำดับ หากพิจารณาจากภูมิภาคของผู้ดื่มสุราแช่พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 31.45 ตามมาด้วย ภาคกลาง และภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 23.90 และ 18.87 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.83 ตามมาด้วยผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 13.84 และ อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 10.69 โดยผู้ดื่มสุราแช่ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.89 ตามมาด้วย ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.50 และ 12.58 ตามลำดับ

สำหรับแหล่งที่มาของแอลกอฮอล์พบว่า ผู้ดื่มสุราแช่ส่วนใหญ่ซื้อแอลกอฮอล์จากร้านค้าปลีกทั่วไป ร้านสะดวกซื้อ และซูเปอร์มาร์เก็ต คิดเป็นร้อยละ 71.70, 52.83 และ 42.14 ตามลำดับ และส่วนน้อยซื้อแอลกอฮอล์จากร้านค้าปลอดภาษีบริเวณชายแดน แหล่งที่ไม่มีใบอนุญาตจำหน่าย และร้านค้าปลอดภาษีในสนามบิน (Duty Free) คิดเป็นร้อยละ 3.77, 5.03 และ 5.66 ตามลำดับ สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของราคาสุราแช่ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงด้านภาษีพบว่า ประมาณร้อยละ 50 ไม่รับรู้ราคาได้ปรับตัวลดลง

เมื่อพิจารณาภาพรวมประชากรศาสตร์ก่อนและหลังมาตรการยกเว้นภาษีลดภาษีสรรพสามิตสุราแช่พบว่า ในภาพรวมไม่ว่าจำแนกเป็นอาชีพ การศึกษา เพศ อายุ รายได้ จำนวนประชากรทุกกลุ่มมีการบริโภคสุราแช่ลดลง

บทที่ 5

ภาพรวมพฤติกรรมการดื่มไวน์และสุราแช่ก่อนและหลังมาตรการลดภาษี

เนื้อหาในบทนี้จำแนกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นภาพรวมค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทก่อนและหลังมาตรการยกเว้น/ลดภาษี ส่วนที่ 2 เป็นภาพรวมค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการบริโภคไวน์ก่อนและหลังลดภาษี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ และส่วนที่ 3 เป็นภาพรวมค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการบริโภคสุราแช่ก่อนและหลังลดภาษี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ

ส่วนที่ 1 ภาพรวมความถี่ ปริมาณ และค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทก่อนและหลังลดภาษี

เมื่อพิจารณาความถี่ ปริมาณ และค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษีพบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (ต่อคนต่อเดือน) ความถี่ในการดื่มไวน์ (ต่อคนต่อเดือน) ปริมาณในการดื่มไวน์ (ต่อคนต่อครั้ง) เพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการดื่ม ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทก็เพิ่มขึ้นทั้งหมดเช่นกัน (ตารางที่ 6-8) น่าสนใจว่า ความถี่ ปริมาณ และค่าใช้จ่ายต่อหัวในการบริโภคไวน์และสุราแช่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากกว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ ยกเว้นเฉพาะกรณีเหล้าขาว/สุรากลั่นเท่านั้น โดยเฉพาะในกรณีค่าใช้จ่ายในการดื่มไวน์ต่อเดือนพบว่า เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.06 (ตารางที่ 8) จากเดิมอยู่ที่ 1,139.68 บาทต่อคนต่อเดือน เปลี่ยนเป็น 1,220.10 บาทต่อคนต่อเดือนหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี

ตาราง 6 ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทเปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษี

ประเภทแอลกอฮอล์	ความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไวน์	1.91	2.02	5.76
สุราแช่	2.02	2.10	3.96
เบียร์	3.47	3.50	0.86
วิสกี้/บรันดี	2.43	2.50	2.88
เหล้าขาว/สุรากลั่น ชุมชน	2.59	2.95	13.90

ตาราง 7 ปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทเปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษี

ประเภทแอลกอฮอล์	ปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ (มล./คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไวน์	708.25	743.27	4.94
สุราแช่	618.33	650.94	5.27
เบียร์	1,227.56	1,246.77	1.56
วิสกี้/บรันดี	180.85	182.14	0.71
เหล้าขาว/สุรากลั่น ชุมชน	171.15	194.4	13.58

ตาราง 8 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทเปรียบเทียบก่อนและหลังลดภาษี

ประเภทแอลกอฮอล์	ค่าใช้จ่ายในการซื้อแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อเดือน (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไวน์	1,139.68	1,220.10	7.06
สุราแช่	610	627.36	2.85
เบียร์	1,103.14	1,104.40	0.11
วิสกี้/บรันดี	1,367.92	1,382.03	1.03
เหล้าขาว/สุรากลั่น ชุมชน	481.82	546	13.32

ส่วนที่ 2 ภาพรวมค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการบริโภคไวน์ก่อนและหลังลดภาษี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ

2.1 ค่าใช้จ่ายต่อเดือน

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศในตารางที่ 9 พบว่า ภายหลังจากมาตรการยกเว้นภาษีไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ เพศชายมีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 8 ในขณะที่กลุ่มประชากรสูงอายุมีการดื่มไวน์เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยกลุ่มอายุ 60-69 ปี เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 124 ในขณะที่กลุ่มอายุ 50-59 ปี เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 26 (ตารางที่ 10) สอดคล้องกับการพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่า กลุ่มเกษียณอายุมีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ตารางที่ 13) เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคไวน์โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 20 (ตารางที่ 11) น่าสนใจว่า เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษา ประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับสูง นั่นคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 47 และระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 (ตารางที่ 12) เมื่อพิจารณาประเด็นรายได้พบว่า กลุ่มที่มีรายได้สูง มีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า (ตารางที่ 14)

ตาราง 9 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามเพศ

เพศ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ชาย	1,235.49	1,340.67	8.51
หญิง	1,046.23	1,058.30	1.15
ไม่ระบุ	1,800	7,625	323.61

ตาราง 10 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ จำแนกตามอายุ

อายุ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
15-19 ปี	875	666.67	-23.81
20-24 ปี	761.16	713.89	-6.21
25-29 ปี	1,189.29	1,298.25	9.16
30-39 ปี	1,320.83	1,275.70	-3.42
40-49 ปี	943.30	794.87	-15.74
50-59 ปี	1,626.62	2,061.59	26.74
60-69 ปี	1,192.31	2,675.00	124.35
70 ปีขึ้นไป	666.67	562.50	-15.63

ตาราง 11 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
กทม. และปริมณฑล	861.76	812.50	-5.72
ภาคเหนือ	973.30	974.23	0.10
ภาคใต้	1,446.15	1,480.00	2.34
ภาคกลาง	1,223.68	1,469.39	20.08
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,227.27	1,349.40	9.95

ตาราง 12 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	750.00	750.00	0.00
ประถมศึกษา	500.00	604.17	20.83
มัธยมศึกษาตอนต้น	605.26	894.23	47.74
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	718.18	725	0.95
อนุปริญญา/ปวส.	1,125.00	1,269.23	12.82
ปริญญาตรี	1,120.07	1,161.11	3.66
สูงกว่าปริญญาตรี	1,781.65	1,819.23	2.11

ตาราง 13 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามอาชีพ

อาชีพ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
เกษียณอายุ	1,013.89	1,275	25.75
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	509.62	471.15	-7.55
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ/พนักงาน ราชการ/ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ อบต.	969.33	951.79	-1.81
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	2,026.47	2,155.49	6.37
นักเรียน/นักศึกษา	797.95	754.55	-5.44
พนักงานบริษัทเอกชน	1,295.70	1,500	15.77
ว่างงาน	687.50	666.67	-3.03
อื่นๆ	1,083.33	3,250	200.00

ตาราง 14 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการซื้อไวน์ แยกตามรายได้

รายได้	ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	654.76	581.73	-11.15
10,001-30,000 บาท	886.20	877.75	-0.95
30,001-50,000 บาท	1,370.48	1,423.08	3.84
50,001-100,000 บาท	1,558.82	1,672.62	7.30
มากกว่า 100,000 บาท	4,513.89	5,223.68	15.72

2.2 ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง

ในด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคไวน์ พบว่า ภายหลังจากมาตรการลดภาษี ค่าใช้จ่ายต่อครั้งโดยเฉลี่ยลดลงในทุกกลุ่มเพศ (ตารางที่ 15) ในขณะที่กลุ่มอายุ 15-19 ปี มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งเพิ่มขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลงด้านภาษีมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 40 (ตารางที่ 16) เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคพบว่า เฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามในภาคกลางที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคไวน์เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 17) เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคไวน์จำแนกตามระดับการศึกษา (ตารางที่ 18) พบว่า หลังมาตรการลดภาษี กลุ่มการศึกษาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งลดลง มีเฉพาะบางกลุ่มการศึกษามีค่าใช้จ่ายต่อครั้งเพิ่มขึ้น ได้แก่ กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น และกลุ่มอนุปริญญา/ปวส. เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคไวน์จำแนกตามระดับรายได้ในตารางที่ 19 พบว่า มีเพียงกลุ่มรายได้เดียวที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งเพิ่มขึ้นหลังมาตรการลดภาษี คือกลุ่มที่ไม่มีรายได้ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 498.70 บาทเป็น 698.70 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.10)

ตาราง 15 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกตามเพศ

เพศ	ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ชาย	769.74	707.59	-8.07
หญิง	887.78	716.99	-19.24
ไม่ต้องการระบุ	1,505.56	1,083.33	-28.04
รวม	840.51	714.40	-15.00

ตาราง 16 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกอายุ

อายุ	ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
15-19 ปี	219.70	313.13	42.53
20-24 ปี	857.18	674.02	-21.37
25-29 ปี	1,014.03	985.50	-2.81
30-39 ปี	870.10	632.47	-27.31
40-49 ปี	773.92	568.92	-26.49
50-59 ปี	758.97	889.39	17.18
60-69 ปี	668.80	576.19	-13.85
70 ปีขึ้นไป	388.89	416.67	7.14

ตาราง 17 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ต่อครั้ง แยกตามภูมิภาค

ภาค	ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ภาคกลาง	1,098.52	1,166.06	6.15
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	670.21	547.84	-18.26
ภาคใต้	1,029.25	855.38	-16.89
ภาคเหนือ	687.83	620.62	-9.77
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	976.24	839.78	-13.98

ตาราง 18 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการตีพิมพ์ครั้ง แยกตามการศึกษา

การศึกษา	ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	1,500.00	500.00	-66.67
ประถมศึกษา	414.54	428.57	3.38
มัธยมศึกษาตอนต้น	465.54	529.76	13.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	531.63	490.69	-7.70
อนุปริญญา/ปวส.	653.26	678.30	3.83
ปริญญาตรี	895.80	775.49	-13.43
สูงกว่าปริญญาตรี	1,138.07	826.60	-27.37

ตาราง 19 ค่าใช้จ่ายก่อนและหลังลดภาษีในการตีพิมพ์ครั้ง แยกตามรายได้

รายได้	ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไม่มีรายได้	498.70	698.70	40.10
ต่ำกว่า 5,000 บาท	452.38	376.19	-16.84
5,001-10,000 บาท	928.56	601.61	-35.21
10,001-15,000 บาท	543.08	462.26	-14.88
15,001-20,000 บาท	719.74	565.57	-21.42
20,001-30,000 บาท	1,120.48	881.69	-21.31
30,001-50,000 บาท	813.77	786.28	-3.38
50,001-100,000 บาท	883.71	846.32	-4.23
มากกว่า 100,000 บาท	1,391.73	1,226.89	-11.84

2.3 ความถี่

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศในตารางที่ 20 พบว่า ภายหลังจากการยกเว้นภาษีเงินและลดภาษีสรรพสามิตไวน์ ทั้งเพศหญิงและชายมีความถี่ในการบริโภคไวน์เพิ่มขึ้น แต่เพศหญิงเพิ่มขึ้นมากกว่า ในขณะที่กลุ่มประชากรสูงอายุ มีความถี่ในการตีพิมพ์เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยกลุ่มอายุ 60-69 ปี เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 23 สอดคล้องกับ

ตารางที่ 21 ซึ่งพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่า กลุ่มเกษียณอายุมีความถี่ในการบริโภคไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ตารางที่ 22) เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความถี่ในการบริโภคไวน์โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 18 (ตารางที่ 23) น่าสนใจว่า เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษา ประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษามีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับสูง (ตารางที่ 24) เมื่อพิจารณาประเด็นรายได้พบว่า กลุ่มที่มีรายได้สูง มีความถี่ในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า (ตารางที่ 25)

ตาราง 20 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามเพศ

เพศ	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อไวน์ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ชาย	2.14	2.23	4.21
หญิง	1.70	1.82	7.06
ไม่ระบุ	2.4	4.75	97.92

ตาราง 21 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามอายุ

อายุ	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อไวน์ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
15-19 ปี	3.50	2.50	-28.57
20-24 ปี	1.40	1.59	13.57
25-29 ปี	2.04	1.91	-6.37
30-39 ปี	1.85	2.07	11.89
40-49 ปี	1.86	1.73	-6.99
50-59 ปี	2.51	2.75	9.56
60-69 ปี	2.35	2.90	23.40
70 ปีขึ้นไป	3.33	2.63	-21.02

ตาราง 22 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อไวน์ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
กทม. และปริมณฑล	0.94	1.38	46.81
ภาคเหนือ	1.89	2.05	8.47
ภาคใต้	2.44	2.43	-0.41
ภาคกลาง	1.82	1.48	-18.68
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.86	2.23	19.89

ตาราง 23 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษีในการดื่มไวน์ แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อไวน์ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	0.50	1.50	200.00
ประถมศึกษา	2.12	2.75	29.72
มัธยมศึกษาตอนต้น	1.92	1.69	-11.98
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	2.05	2.06	0.49
อนุปริญญา/ปวส.	1.82	1.74	-4.40
ปริญญาตรี	1.85	1.95	5.41
สูงกว่าปริญญาตรี	2.05	2.42	18.05

ตาราง 24 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอาชีพ

อาชีพ	ความถี่ในการตีมีไวน์ (ครั้ง/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
เกษียณอายุ	2.19	2.7	23.29
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	1.48	1.30	-12.16
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ/พนักงาน ราชการ/ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ อบต.	1.803	1.796	-0.39
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	2.49	2.87	15.26
นักเรียน/นักศึกษา	1.59	1.90	19.50
พนักงานบริษัทเอกชน	1.95	2.00	2.56
ว่างงาน	1.5	1.17	-22.00
อื่นๆ	3.08	3.50	13.64

ตาราง 25 ความถี่ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้

รายได้	ความถี่ในการตีมีไวน์ (ครั้ง/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1.33	1.40	5.26
10,001-30,000 บาท	1.706	1.795	5.22
30,001-50,000 บาท	2.096	2.096	0.00
50,001-100,000 บาท	2.93	2.798	-4.51
มากกว่า 100,000 บาท	3.33	4.447	33.54

2.4 ปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้งจำแนกตามเพศพบว่า ภายหลังจากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ ปริมาณการบริโภคไวน์โดยเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มเพศ ในขณะที่ปริมาณการดื่มไวน์ต่อคนต่อครั้งเพิ่มขึ้น ในทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นกลุ่มอายุ 15-19 ปี (ตารางที่ 27) การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้งในมิติภูมิภาคพบว่า ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการดื่มไวน์ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นต่อครั้ง ในขณะที่ลดลงในกรณีภูมิภาคอื่น ๆ (ตารางที่ 28) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เฉพาะกลุ่มที่มีการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่าที่มี ปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้งลดลง (ตารางที่ 29) การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้งจำแนกตามระดับรายได้ มี ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ กลุ่มรายได้ระดับต่ำถึงปานกลาง (ต่ำกว่า 5,000 บาทถึง 30,000 บาทต่อเดือน) มีแนวโน้ม ที่จะเพิ่มปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้งหลังมาตรการลดภาษี ในขณะที่กลุ่มรายได้สูง (ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป) มี แนวโน้มที่จะลดปริมาณการดื่มลง (ตารางที่ 30) ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่ามาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่มี ผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำถึงปานกลางมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้สูง

ตาราง 26 ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามเพศ

เพศ	ปริมาณการบริโภคไวน์ (มิลลิลิตร/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ชาย	709.65	709.97	0.05
หญิง	712.50	774.38	8.69
ไม่ต้องการระบุ	600.00	937.50	56.25

ตาราง 27 ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามอายุ

อายุ	ปริมาณการบริโภคไวน์ (มิลลิลิตร/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
15-19 ปี	1,125.00	875.00	-22.22
20-24 ปี	691.07	720.83	4.31
25-29 ปี	750.00	828.95	10.53
30-39 ปี	814.06	849.88	4.40
40-49 ปี	682.35	697.12	2.16
50-59 ปี	606.33	646.20	6.57
60-69 ปี	533.65	562.50	5.41
70 ปีขึ้นไป	375.00	328.13	-12.50

ตาราง 28 ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ปริมาณการบริโภคไวน์ (มิลลิลิตร/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ภาคกลาง	589.29	678.75	15.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	994.32	978.16	-1.62
ภาคใต้	519.23	491.25	-5.39
ภาคเหนือ	612.13	603.13	-1.47
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	531.18	585.94	10.31
รวมทั้งสิ้น	710.07	745.42	4.98

ตาราง 29 ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามการศึกษา

การศึกษา	ปริมาณการบริโภคไวน์ (มิลลิลิตร/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	750.00	375.00	-50.00
ประถมศึกษา	1,345.59	1,187.50	-11.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,075.66	1,334.13	24.03
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	868.64	892.50	2.75
อนุปริญญา/ปวส.	630.68	663.46	5.20
ปริญญาตรี	667.34	684.83	2.62
สูงกว่าปริญญาตรี	569.62	579.81	1.79

ตาราง 30 ปริมาณก่อนและหลังลดภาษีในการบริโภคไวน์ แยกตามรายได้

รายได้	ปริมาณการบริโภคไวน์ (มิลลิลิตร/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไม่มีรายได้	956.25	768.75	-19.61
ต่ำกว่า 5,000 บาท	669.64	937.50	40.00
5,001-10,000 บาท	839.67	861.49	2.60
10,001-15,000 บาท	845.74	944.53	11.68
15,001-20,000 บาท	716.77	719.26	0.35
20,001-30,000 บาท	613.44	693.31	13.02
30,001-50,000 บาท	675.45	684.62	1.36
50,001-100,000 บาท	555.15	526.79	-5.11
มากกว่า 100,000 บาท	687.50	671.05	-2.39

ส่วนที่ 3 ภาพรวมค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการบริโภคสุราแช่ก่อนและหลังลดภาษี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ

3.1 ค่าใช้จ่ายต่อเดือน

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศในตารางที่ 31 พบว่า ภายหลังจากมาตรการลดภาษีสรรพสามิตสุราแช่ ในขณะที่เพศชาย มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 5 เพศหญิงมีค่าใช้จ่ายดังกล่าวลดลง ในขณะที่กลุ่มประชากรสูงอายุมีการดื่มสุราแช่เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยกลุ่มอายุ 60-69 ปี เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ในขณะที่กลุ่มอายุ 50-59 ปี เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 23 (ตารางที่ 32) สอดคล้องกับตารางที่ 35 ซึ่งพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่า กลุ่มเกษียณอายุมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 200 (ตารางที่ 35) เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า ภาคกลางและกทม.มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคสุราแช่โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด (ตารางที่ 33) น่าสนใจว่า เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษา ประชากรทุกกลุ่มมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคสุราแช่ลดลง ยกเว้นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาและสูงกว่าปริญญาตรี (ตารางที่ 34) เมื่อพิจารณาประเด็นรายได้ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 30,001 – 50,000 บาท มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ตารางที่ 36)

ตาราง 31 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ

เพศ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไม่ระบุ	750.00	1,500.00	100.00
ชาย	591.15	621.53	5.14
หญิง	641.51	613.64	-4.34

ตาราง 32 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ

อายุ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
20-24 ปี	725.81	526.32	-27.49
25-29 ปี	953.70	1,131.58	18.65
30-39 ปี	585.71	583.33	-0.41
40-49 ปี	375.00	387.50	3.33
50-59 ปี	406.25	500.00	23.08
60-69 ปี	416.67	650.00	56.00
70 ปีขึ้นไป	750.00	750.00	0.00

ตาราง 33 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
กทม. และปริมณฑล	482.76	482.14	-0.13
ภาคเหนือ	358.33	336.96	-5.96
ภาคใต้	468.75	375.00	-20.00
ภาคกลาง	891.89	1,166.67	30.81
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	652.17	548.78	-15.85

ตาราง 34 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	500.00	625.00	25.00
ประถมศึกษา	361.11	500.00	38.46
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,093.75	1,375.00	25.71
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	357.14	485.29	35.88
อนุปริญญา/ปวส.	516.67	375.00	-27.42
ปริญญาตรี	580.25	635.42	9.51
สูงกว่าปริญญาตรี	1,270.83	714.29	-43.79

ตาราง 35 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอาชีพ

อาชีพ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
เกษียณอายุ	250.00	750.00	200.00
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	414.06	444.44	7.34
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ/พนักงาน ราชการ/ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ อบต.	741.07	535.71	-27.71
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	466.67	750.00	60.71
นักเรียน/นักศึกษา	397.73	464.29	16.73
พนักงานบริษัทเอกชน	925.00	972.22	5.10
ว่างงาน	250.00		-100.00
อื่นๆ	875.00	3,500.00	300.00

ตาราง 36 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้

รายได้	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	448.28	476.19	6.23
10,001-30,000 บาท	690.86	664.18	-3.86
30,001-50,000 บาท	562.50	750.00	33.33
50,001-100,000 บาท	375.00	375.00	0.00

3.2 ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคสุราแช่จำแนกตามเพศ พบว่า หลังมาตรการลดภาษี ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าใช้จ่ายลดลง (ตารางที่ 37) เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคสุราแช่จำแนกตามภูมิภาค (ตารางที่ 39) พบว่า หลังมาตรการลดภาษีพื้นที่ที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น คือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคสุราแช่จำแนกตามระดับการศึกษา (ตารางที่ 40) พบว่า หลังมาตรการลดภาษีกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 515.87 บาทเป็น 636.90 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.46) รองลงมาคือกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ที่เพิ่มขึ้นจาก 224.03 บาทเป็น 246.75 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.14) และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เพิ่มขึ้นจาก 452.05 บาทเป็น 473.28 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.70) เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคสุราแช่จำแนกตามระดับรายได้ (ตารางที่ 41) พบว่า หลังมาตรการลดภาษีกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ กลุ่มรายได้ 50,001-100,000 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 474.43 บาท เป็น 750.00 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 58.08) รองลงมาคือกลุ่มรายได้ 15,001-20,000 บาท ที่เพิ่มขึ้นจาก 426.99 บาทเป็น 429.69 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.63) และกลุ่มรายได้ 10,001-15,000 บาท ที่เพิ่มขึ้นจาก 376.57 บาทเป็น 387.91 บาท (เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.01)

ตาราง 37 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ

เพศ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ชาย	399.35	392.30	-1.77
หญิง	540.87	492.00	-9.04
ไม่ต้องการระบุ	214.29	1,000.00	366.67

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการบริโภคสุราแช่จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า หลังมาตรการลดภาษีกลุ่มอายุ 20-29 ปี มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งเพิ่มขึ้น ในขณะที่กลุ่มอื่น ๆ ลดลง

ตาราง 38 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ

อายุ	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
20-24 ปี	453.74	498.96	9.96
25-29 ปี	403.95	454.98	12.63
30-39 ปี	527.64	434.26	-17.70
40-49 ปี	440.48	413.29	-6.17
50-59 ปี	428.87	407.07	-5.08
60-69 ปี	316.02	224.68	-28.90
70 ปีขึ้นไป	136.36	136.36	0.00

ตาราง 39 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	492.52	525.79	6.75
ภาคกลาง	454.43	528.50	16.30
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	395.36	324.62	-17.89
ภาคเหนือ	442.33	431.85	-2.37
ภาคใต้	583.06	548.61	-5.91
รวมทั้งสิ้น	448.12	429.07	-4.25

ตาราง 40 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามการศึกษา

การศึกษา	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	224.03	246.75	10.14
ประถมศึกษา	288.72	286.26	-0.85
มัธยมศึกษาตอนต้น	515.87	636.90	23.46
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	415.98	361.98	-12.98
อนุปริญญา/ปวส.	444.44	350.34	-21.17
ปริญญาตรี	452.05	473.28	4.70
สูงกว่าปริญญาตรี	631.49	476.19	-24.59

ตาราง 41 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้

รายได้	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่ (บาท/คน/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไม่มีรายได้	500.00	214.29	-57.14
ต่ำกว่า 5,000 บาท	283.55	283.55	0.00
5,001-10,000 บาท	453.15	427.81	-5.59
10,001-15,000 บาท	376.57	387.91	3.01
15,001-20,000 บาท	426.99	429.69	0.63
20,001-30,000 บาท	537.83	429.44	-20.15
30,001-50,000 บาท	497.84	463.36	-6.93
50,001-100,000 บาท	474.43	750.00	58.08

3.3 ความถี่

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศในตารางที่ 42 พบว่า ภายหลังจากมาตรการลดภาษีสรรพสามิตสุราแช่ เพศชายมีความถี่ในการบริโภคเพิ่มขึ้น แต่เพศหญิงลดต่ำลง ในขณะที่กลุ่มประชากรสูงอายุมีความถี่ในการดื่มสุราแช่เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยกลุ่มอายุ 60-69 ปี เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 53 สอดคล้องกับตารางที่ 43 ซึ่งพิจารณาจำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มเกษียณอายุมีความถี่ในการบริโภคสุราแช่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างมาก นั่นคือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1000 (ตารางที่ 46) เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีความถี่ในการบริโภคสุราแช่โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด (ตารางที่ 44) น่าสนใจว่า เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษา ประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาสูงมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่เพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า (ตารางที่ 45) เมื่อพิจารณาประเด็นรายได้พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 30,001-50,000 บาท มีความถี่ในการซื้อสุราแช่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า (ตารางที่ 47)

ตาราง 42 ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ

เพศ	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไม่ระบุ	3.50	1.50	-57.14
ชาย	2.28	2.39	4.82
หญิง	1.53	1.50	-1.96

ตาราง 43 ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ

อายุ	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
20-24 ปี	2.21	1.79	-19.00
25-29 ปี	2.74	2.84	3.65
30-39 ปี	1.67	1.61	-3.59
40-49 ปี	1.12	1.78	58.93
50-59 ปี	2.15	2.00	-6.98
60-69 ปี	2.67	4.10	53.56
70 ปีขึ้นไป	5.50	5.50	0.00

ตาราง 44 ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
กทม. และปริมณฑล	1.93	1.54	-20.21
ภาคเหนือ	1.40	1.26	-10.00
ภาคใต้	2.13	2.88	35.21
ภาคกลาง	2.15	2.17	0.93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.36	2.66	12.71

ตาราง 45 ความถี่เฉลี่ยในการดื่มสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ความถี่เฉลี่ยในการซื้อสุราแช่ (ครั้ง/คน/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	3.75	3.75	0.00
ประถมศึกษา	2.78	2.88	3.60
มัธยมศึกษาตอนต้น	2.81	1.88	-33.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	1.52	1.91	25.66
อนุปริญญา/ปวส.	1.80	1.68	-6.67
ปริญญาตรี	2.02	2.20	8.91
สูงกว่าปริญญาตรี	1.50	1.21	-19.33

ตาราง 46 ความถี่เฉลี่ยในการดื่มสุราแช่ ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอาชีพ

อาชีพ	ความถี่ในการดื่มสุราแช่ (ครั้ง/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
เกษียณอายุ	0.50	5.50	1,000.00
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	2.55	2.09	-18.04
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ/พนักงาน ราชการ/ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ อบต.	1.80	1.69	-6.11
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	1.90	2.45	28.95
นักเรียน/นักศึกษา	1.64	1.54	-6.10
พนักงานบริษัทเอกชน	2.38	2.92	22.69
ว่างงาน	0.50		-100.00
อื่นๆ	3.50	3.50	0.00

ตาราง 47 ความถี่เฉลี่ยในการดื่มสุราแช่ต่อเดือน ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้

รายได้	ความถี่ในการดื่มสุราแช่ (ครั้ง/เดือน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1.86	1.79	-3.76
10,001-30,000 บาท	2.10	2.25	7.14
30,001-50,000 บาท	1.78	2.32	30.34
50,001-100,000 บาท	2.31	0.50	-78.35

3.4 ปริมาณ

การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้งจำแนกตามเพศตารางที่ 48 พบว่า กลุ่มเพศชายมีการเพิ่มขึ้นของปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้งจาก 656.25 มิลลิลิตรเป็น 722.22 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.05) ในขณะที่กลุ่มเพศหญิงมีปริมาณการดื่มลดลงจาก 547.17 มิลลิลิตรเป็น 507.58 มิลลิลิตร (ลดลงร้อยละ 7.24) การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้งจำแนกตามช่วงอายุพบว่า เฉพาะกลุ่มอายุ 20-24 และ 40-49 ปี มีปริมาณการดื่มต่อครั้งที่ลดลง (ตารางที่ 49) การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้งจำแนกตามภูมิภาค พบว่าพื้นที่ที่มีการเพิ่มขึ้นของปริมาณการดื่มมากที่สุดคือ ภาคกลาง ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 722.97 มิลลิลิตรเป็น 937.50 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.67) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เพิ่มขึ้นจาก 657.61 มิลลิลิตรเป็น 676.83 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.92) การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้งจำแนกตามระดับการศึกษาตารางที่ 51 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของพฤติกรรมการบริโภคในแต่ละระดับการศึกษาภายหลังมาตรการลดภาษีโดยกลุ่มที่มีการเพิ่มขึ้นของปริมาณการดื่มมากที่สุดคือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 535.71 มิลลิลิตรเป็น 661.76 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.53) รองลงมาคือกลุ่มที่มีการศึกษต่ำกว่าประถมศึกษาที่เพิ่มขึ้นจาก 625.00 มิลลิลิตรเป็น 750.00 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.00) และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาที่เพิ่มขึ้นจาก 527.78 มิลลิลิตรเป็น 562.50 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.58) การวิเคราะห์ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้งจำแนกตามระดับรายได้ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของพฤติกรรมการบริโภคในแต่ละกลุ่มรายได้ภายหลังมาตรการลดภาษี โดยกลุ่มที่มีการเพิ่มขึ้นของปริมาณการดื่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีรายได้ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 1,250.00 มิลลิลิตรเป็น 1,750.00 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.00) รองลงมาคือกลุ่มรายได้ 20,001-30,000 บาท ที่เพิ่มขึ้นจาก 564.81 มิลลิลิตรเป็น 720.59 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.58) และกลุ่มรายได้ 50,001-100,000 บาท ที่เพิ่มขึ้นจาก 625.00 มิลลิลิตรเป็น 750.00 มิลลิลิตร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.00)

ตาราง 48 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามเพศ

เพศ	ปริมาณในการดื่มสุราแช่ (มิลลิลิตร/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ชาย	656.25	722.22	10.05
หญิง	547.17	507.58	-7.24
ไม่ต้องการระบุ	750.00	250.00	-66.67

ตาราง 49 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามอายุ

อายุ	ปริมาณในการดื่มสุราแช่ (มิลลิลิตร/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
20-24 ปี	661.29	565.79	-14.44
25-29 ปี	768.52	934.21	21.56
30-39 ปี	578.57	620.37	7.22
40-49 ปี	480.77	450.00	-6.40
50-59 ปี	604.17	683.33	13.10
60-69 ปี	583.33	750.00	28.57
70 ปีขึ้นไป	750.00	750.00	0.00

ตาราง 50 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ปริมาณในการดื่มสุราแช่ (มิลลิลิตร/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	525.86	500.00	-4.92
ภาคกลาง	722.97	937.50	29.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	657.61	676.83	2.92
ภาคเหนือ	500.00	445.65	-10.87
ภาคใต้	687.50	375.00	-45.45
รวมทั้งสิ้น	618.33	650.94	5.27

ตาราง 51 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามการศึกษา

การศึกษา	ปริมาณในการดื่มสุราแช่ (มิลลิลิตร/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	625.00	750.00	20.00
ประถมศึกษา	527.78	562.50	6.58
มัธยมศึกษาตอนต้น	1093.75	1000.00	-8.57
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	535.71	661.76	23.53
อนุปริญญา/ปวส.	683.33	642.86	-5.92
ปริญญาตรี	601.85	614.58	2.12
สูงกว่าปริญญาตรี	541.67	535.71	-1.10
รวมทั้งสิ้น	618.33	650.94	5.27

ตาราง 52 ปริมาณในการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง ก่อนและหลังลดภาษี แยกตามรายได้

รายได้	ปริมาณในการดื่มสุราแช่ (มิลลิลิตร/ครั้ง)		การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	
ไม่มีรายได้	1250.00	1750.00	40.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	583.33	583.33	0.00
5,001-10,000 บาท	530.00	485.29	-8.44
10,001-15,000 บาท	664.47	712.96	7.30
15,001-20,000 บาท	625.00	619.57	-0.87
20,001-30,000 บาท	564.81	720.59	27.58
30,001-50,000 บาท	675.00	607.14	-10.05
50,001-100,000 บาท	625.00	750.00	20.00

อภิปรายผล

มาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ในภาพรวมไม่ทำให้มีจำนวนผู้บริโภคเพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อพิจารณาโครงสร้างภาษีสรรพสามิตสำหรับไวน์นับแต่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงลดลงสำหรับกรณีไวน์ที่มีราคาปลีกสูงกว่า 1,000 บาทเท่านั้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ระบุว่า ไวน์ที่มีราคาปลีกต่ำกว่า 1,000 บาท ไม่มีการปรับราคาลง หรือปรับลงประมาณ 5 บาท ในขณะที่ไวน์ที่มีราคาปลีกสูงกว่า 1,000 บาท มีการปรับลงของราคาปลีกมากกว่าร้อยละ 10 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งรายงานว่า ราคาปลีกของไวน์ไม่ได้มีการปรับลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มที่ซื้อไวน์ราคาต่ำกว่า 1,000 บาท ดังนั้น เมื่อราคาขายปลีกไวน์ยังคงเดิม ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งบริโภคไวน์ราคาต่ำกว่า 1,000 บาท จึงไม่ได้มีการซื้อมากขึ้น จำนวนคนที่บริโภคไวน์ในภาพรวมจึงมิได้เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาปริมาณการดื่มไวน์เฉลี่ยเปรียบเทียบกับก่อนและหลังมาตรการยกเว้นภาษีไวน์นำเข้าและลดภาษีสรรพสามิตไวน์ ตลอดจนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดื่มไวน์ และความถี่เฉลี่ยในการดื่มไวน์ พบว่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากการที่ราคาปลีกไวน์ที่มีราคาเกิน 1,000 บาทมีการปรับตัวลดลงค่อนข้างมาก เช่น จาก 3,800 บาทเหลือ 3,400 บาท ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีไวน์ ทำให้ประชากรกลุ่มที่ซื้อไวน์ราคาสูง ซื้อไวน์จำนวนมากขึ้น รวมถึงมีการเปลี่ยนระดับของไวน์ในการบริโภค จากข้อมูลในบทที่แล้วพบชัดเจนว่า จำนวนคนที่เปลี่ยนมาซื้อไวน์ที่มีราคา 3,000-5,000 บาท เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 300 ดังนั้น เมื่อราคาไวน์ที่ซื้อมีราคาสูงขึ้น ในขณะที่จำนวนคนที่ดื่มไวน์ยังคงเดิม หรือลดลง ค่าใช้จ่ายต่อหัวในการบริโภคไวน์จึงสูงขึ้น ข้อมูลนี้สอดคล้องกับมูลค่าการนำเข้าช่วง 1 ปี ภายหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีไวน์ ซึ่งพบว่า สูงกว่าในระยะ 1 ปี ของช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 10.97 (ตารางที่ 53)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ ที่มีได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีพบว่า ปริมาณการดื่มไวน์เฉลี่ย ความถี่เฉลี่ยในการดื่มไวน์ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการดื่มไวน์เฉลี่ยต่อเดือนเปลี่ยนแปลงมากกว่าปริมาณ/ค่าใช้จ่าย/ความถี่ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ ยกเว้นเหล้าขาว เนื่องจากเหล้าขาวเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในแง่ราคา

ตาราง 53 ปริมาณและมูลค่าไวน์นำเข้าเปรียบเทียบกับช่วงก่อนและหลังมาตรการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์

	มี.ค. 66 – ก.พ. 67	มี.ค. 67 – ก.พ. 68	การเปลี่ยนแปลง (%)
ปริมาณไวน์นำเข้า (ลิตร)	17,875,668	19,293,822	7.93
มูลค่าไวน์นำเข้า (บาท)	4,052,632,595.00	4,497,287,662.00	10.97

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ (2568)

สำหรับกรณีสุราแช่ เนื่องจากในภาพรวมสุราแช่ไม่เป็นที่นิยมของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ จึงมีผู้บริโภคน้อยที่ซื้อสุราแช่เพื่อการบริโภคค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะในหลายพื้นที่นอกเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ข้อมูลว่า ในกรณีสุราแช่ จะเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวหรือในหมู่เพื่อนฝูงในช่วงเทศกาล แต่จะไม่เสียค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อสุราแช่มาบริโภค อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากปรับลดภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราแช่พบว่า ปริมาณ ความถี่ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดื่มสุราแช่มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงมากกว่าเบียร์และวิสกี้/บรันดี

บทที่ 6

การประเมินผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกและสุราแซ่

6.1 วิธีการคำนวณต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์

การคำนวณต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในการศึกษานี้อิงจากผลการศึกษาของ Luangsinsiri et al. (2023) ซึ่งเป็นการศึกษาต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยที่ครอบคลุมปี 2564 โดยใช้หลักการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยปริมาณการบริโภค (Unit Cost) และนำมาปรับใช้กับการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคที่เกิดจากมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกและสุราแซ่ ซึ่งการคำนวณต้นทุนต่อลิตรสำหรับแต่ละประเภทของต้นทุนใช้หลักการ “ต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยการบริโภค” โดยการหารต้นทุนรวมของประเทศด้วยปริมาณการดื่มเฉลี่ยต่อคนเพื่อให้ได้ต้นทุนต่อการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น 1 ลิตรต่อคนต่อปีรายละเอียด ดังแสดงตามตารางที่ 54

ตารางที่ 54 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเภทของต้นทุน	ต้นทุนรวมจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ล้านบาท) ¹	ปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวนักดื่มต่อปี (ลิตร) ²	ต้นทุนต่อลิตรจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ล้านบาทต่อลิตร)
ต้นทุนทางตรง	6,091.00	52.21	
ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล	4,370.00		83.70
ต้นทุนการฟ้องร้อง	1,704.00		32.64
ต้นทุนทรัพย์สินเสียหาย	17.00		0.33
ต้นทุนทางอ้อม	159,358.00		
ต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร	157,918.00		3,024.67
ต้นทุนการขาดงาน	1,440.00		27.58
ต้นทุนรวม	165,449.00		

ที่มา: ¹ Luangsinsiri et al. (2023)

² ศูนย์วิจัยสุรา (

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคในบทที่ 5 และการวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการลดภาษีฯ พบการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคไวน์และสุราแช่ ดังนี้

ตารางที่ 55 ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคไวน์และสุราแช่

	ไวน์		สุราแช่	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
ปริมาณต่อหัวนักดื่มปัจจุบันต่อครั้ง (มล.)	710.07	745.42	618.33	650.94
ความถี่ต่อเดือน (ครั้ง)	1.91	2.02	2.02	2.10
ปริมาณต่อหัวนักดื่มปัจจุบันต่อเดือน (มล.)	1,356.18	1,508.68	1,249.03	1,369.44
ปริมาณต่อหัวนักดื่มปัจจุบันต่อปี (มล.)	16,274.13	18,104.19	14,988.40	16,433.25
ปริมาณต่อหัวนักดื่มปัจจุบันต่อปี (ลิตร)	16.27	18.10	14.99	16.43

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ (1) การเพิ่มขึ้นของปริมาณการดื่มต่อครั้ง และ (2) การเพิ่มขึ้นของความถี่ในการดื่มซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามาตรการลดภาษีส่งผลต่อทั้งรูปแบบและความเข้มข้นของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การคำนวณต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ใช้หลักการคูณระหว่างต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยการบริโภคกับการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของปริมาณการบริโภคที่เกิดจากมาตรการลดภาษีฯ รายละเอียดดังตารางที่ 54 และ 55

ตารางที่ 56 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษีฯ จากการตีมูลค่า

	ต้นทุนจากการตีมูลค่า (ล้านบาท)		
	ก่อนลดภาษีฯ	หลังลดภาษีฯ	การเปลี่ยนแปลง
ต้นทุนทางตรง	1,898.60	2,112.10	213.50
ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล	1,362.15	1,515.33	153.18
ต้นทุนการฟ้องร้อง	531.15	590.87	59.73
ต้นทุนทรัพย์สินเสียหาย	5.30	5.89	0.60
ต้นทุนทางอ้อม	49,672.73	55,258.52	5,585.79
ต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร	49,223.88	54,759.19	5,535.31
ต้นทุนการขาดงาน	448.86	499.33	50.47
ต้นทุนรวม	51,571.33	57,370.62	5,799.29

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 57 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษีฯ จากการตีมูลค่า

	ต้นทุนจากการตีมูลค่า (ล้านบาท)		
	ก่อนลดภาษีฯ	หลังลดภาษีฯ	การเปลี่ยนแปลง
ต้นทุนทางตรง	1,748.60	1,917.16	168.56
ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล	1,254.54	1,375.47	120.93
ต้นทุนการฟ้องร้อง	489.18	536.34	47.16
ต้นทุนทรัพย์สินเสียหาย	4.88	5.35	0.47
ต้นทุนทางอ้อม	45,748.35	50,158.40	4,410.04
ต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร	45,334.96	49,705.15	4,370.19
ต้นทุนการขาดงาน	413.39	453.24	39.85
ต้นทุนรวม	47,496.95	52,075.56	4,578.61

ที่มา: คำนวนโดยผู้วิจัย

ทั้งนี้ สมมติฐานที่สำคัญในการคำนวณ มีดังนี้

1. ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. โครงสร้างของต้นทุนทางตรงและทางอ้อมคงที่ในอัตราส่วนตามการศึกษาของ Luangsinsiri et al. (2023)

ส่งผลให้สัดส่วนต้นทุนทางตรงและทางอ้อมคงที่ในทุกสถานการณ์ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการศึกษา

3. ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อต้นทุนทางสุขภาพไม่เปลี่ยนแปลง

6.2 การวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์

จากการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการดื่มไวน์และสุราแช่ในสถานการณ์ก่อนและหลังการดำเนินมาตรการลดภาษี พบว่า การลดภาษีไวน์ส่งผลให้ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก 51,571.33 ล้านบาท เป็น 57,370.62 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 5,799.29 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.25 ในขณะเดียวกัน การลดภาษีสุราแช่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จาก 47,496.95 ล้านบาท เป็น 52,075.56 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 4,578.61 ล้านบาท หรือร้อยละ 9.64

เมื่อพิจารณาผลกระทบรวมจากมาตรการลดภาษีทั้ง 2 ประเภท พบว่า ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์โดยรวมเพิ่มขึ้นจาก 99,068.28 ล้านบาท ในสถานการณ์ก่อนการลดภาษี เป็น 109,446.17 ล้านบาท ในสถานการณ์หลังการลดภาษี ส่งผลให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มสูงถึง 10,377.89 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญจากการดำเนินมาตรการดังกล่าว

ตารางที่ 58 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษี

หน่วย: ล้านบาท

	ก่อนลดภาษี	หลังลดภาษี	การเปลี่ยนแปลง (%)
ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการดื่มไวน์	51,571.33	57,370.62	11.25
ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการดื่มสุราแช่	47,496.95	52,075.56	9.64
ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์รวม	99,068.28	109,446.17	10.48

ที่มา: คำนวนโดยผู้วิจัย

1. การวิเคราะห์ต้นทุนตามประเภทต้นทุน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางผลการศึกษา สามารถจำแนกต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ต้นทุนทางตรง (Direct Costs) และต้นทุนทางอ้อม (Indirect Costs) โดยแต่ละประเภทมียอดประกอบและขนาดผลกระทบที่แตกต่างกัน ดังแสดงในรายละเอียดดังตารางที่ 59

ตารางที่ 59 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดภาษีฯ จำแนกตามประเภทต้นทุน หน่วย: ล้านบาท

	ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ล้านบาท)		ต้นทุนส่วน เพิ่ม(ล้าน บาท)	สัดส่วน
	ก่อนลดภาษีฯ	หลังลดภาษี		
ต้นทุนทางตรง	3,647.20	4,029.26	382.06	3.68
ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล	2,616.69	2,890.80	274.11	2.64
ต้นทุนการฟ้องร้อง	1,020.33	1,127.21	106.88	1.03
ต้นทุนทรัพย์สินเสียหาย	10.18	11.25	1.07	0.01
ต้นทุนทางอ้อม	95,421.09	105,416.92	9,995.83	96.32
ต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร	94,558.84	104,464.34	9,905.51	95.45
ต้นทุนการขาดงาน	862.25	952.57	90.32	0.87
ต้นทุนรวม	99,068.28	109,446.17	10,377.89	100.00

1.1 ต้นทุนทางตรง (Direct Costs)

การวิเคราะห์ต้นทุนทางตรง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญจาก 3,647.20 ล้านบาท ในสถานการณ์ก่อนการลดภาษีเป็น 4,029.26 ล้านบาท ในสถานการณ์หลังการลดภาษี ส่งผลให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่ม 382.06 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.48 ได้แก่

ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคและอาการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า มีการเพิ่มขึ้นจาก 2,616.69 ล้านบาท เป็น 2,890.80 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 274.11 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของต้นทุนทางตรง โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71.75 ของต้นทุนส่วนเพิ่มทางตรงทั้งหมด การเพิ่มขึ้นของต้นทุนในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงภาระที่เพิ่มขึ้นต่อระบบ

สาธารณสุขของประเทศทั้งในด้านการรักษาโรคเรื้อรังที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ เช่น โรคตับ โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง รวมถึงการรักษาอาการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุและความรุนแรงที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์

ต้นทุนการฟ้องร้องหรือต้นทุนในกระบวนการยุติธรรมมีการเพิ่มขึ้นจาก 1,020.33 ล้านบาท เป็น 1,127.21 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 106.88 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.98 ของต้นทุนส่วนเพิ่มทางตรงทั้งหมดการเพิ่มขึ้นของต้นทุนในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการเกิดอาชญากรรมและปัญหาทางสังคมซึ่งส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีความ การบริหารงานของศาล การดำเนินงานของหน่วยงานตำรวจ และระบบเรือนจำ

สำหรับต้นทุนทรัพย์สินเสียหายมีการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่น้อยที่สุด โดยเพิ่มขึ้นจาก 10.18 ล้านบาท เป็น 11.25 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 1.07 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.28 ของต้นทุนส่วนเพิ่มทางตรงทั้งหมด แม้ว่าต้นทุนในส่วนนี้จะมิตขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบอื่นแต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบต่อทรัพย์สินส่วนบุคคลและสาธารณะที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมภายใต้อิทธิพลของแอลกอฮอล์ เช่น การทำลายทรัพย์สิน การเกิดอุบัติเหตุจราจร และความเสียหายจากเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ

1.2 ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Costs)

ต้นทุนทางอ้อม คือ ต้นทุนที่เกิดจากการสูญเสียผลิตภาพและโอกาสทางเศรษฐกิจจากผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจาก 95,421.09 ล้านบาท ในสถานการณ์ก่อนการลดภาษี เป็น 105,416.92 ล้านบาท ในสถานการณ์หลังการลดภาษีส่งผลให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่ม 9,995.83 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.48 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่รุนแรงต่อศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ได้แก่

ต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรถือเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่สุดของต้นทุนทางอ้อมโดยมีการเพิ่มขึ้นจาก 94,558.84 ล้านบาท เป็น 104,464.34 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 9,905.51 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 99.10 ของต้นทุนส่วนเพิ่มทางอ้อมทั้งหมด การสูญเสียนี้สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าของผลิตภาพที่สังคมสูญเสียไปจากการเสียชีวิตของประชากรวัยแรงงานที่เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็นโรคเรื้อรังที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ในระยะยาว เช่น โรคตับแข็ง โรคหัวใจ และโรคมะเร็งต่าง ๆ หรือการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุและความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายใต้อิทธิพลของแอลกอฮอล์ เช่น อุบัติเหตุจราจร การทะเลาะวิวาท และการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

ต้นทุนการขาดงานซึ่งเป็นผลมาจากการที่แรงงานไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพหรือขาดงานเนื่องจากปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์มีการเพิ่มขึ้นจาก 862.25 ล้านบาท

เป็น 952.57 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 90.32 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.90 ของต้นทุนส่วนเพิ่มทางอ้อมทั้งหมด แม้ว่าสัดส่วนของต้นทุนในส่วนนี้จะมีขนาดเล็กกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบต่อประสิทธิภาพของตลาดแรงงานและการสูญเสียผลผลิตในระบบเศรษฐกิจ ต้นทุนนี้ครอบคลุมถึงการลดลงของประสิทธิภาพในการทำงาน การขาดงานเนื่องจากการป่วยหรือการดื่มแอลกอฮอล์ และการสูญเสียโอกาสในการพัฒนาทักษะและความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของประเทศ

2. บทวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญและครอบคลุมจากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขเกี่ยวกับผลกระทบภายนอกทางลบ (Negative Externalities) จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับการยอมรับในวรรณกรรมวิชาการระหว่างประเทศ การวิเคราะห์นี้ไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึงขนาดของผลกระทบเชิงปริมาณเท่านั้นแต่ยังเปิดเผยถึงโครงสร้างและลักษณะของต้นทุนทางสังคมที่ซับซ้อนและหลากหลายมิติ ดังนี้

6.3.1 การวิเคราะห์ขนาดและนัยสำคัญของผลกระทบ

ผลการวิเคราะห์ พบว่า มาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ก่อให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Incremental Cost) สูงถึง 10,377.89 ล้านบาท ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่มีขนาด 18,578,916 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2567 แล้ว คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.56 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จาก 99,068.28 เป็น 109,446.17 ล้านบาท) การเพิ่มขึ้นของต้นทุนในสัดส่วนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาว่าเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการเพียงด้านเดียว ซึ่งหากมีการนำมาตราการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาพิจารณาร่วมกันอาจส่งผลให้เกิดผลกระทบสะสมที่รุนแรงยิ่งขึ้น

6.3.2 การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน

การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนเผยให้เห็นภาพที่น่าสนใจและมีนัยสำคัญทางนโยบาย พบว่า ต้นทุนทางอ้อมมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 96.32 ของต้นทุนรวม คิดเป็นมูลค่า 9,995.83 ล้านบาท จากต้นทุนส่วนเพิ่มทั้งหมด 10,377.89 ล้านบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนที่เกิดจากการสูญเสียผลผลิตจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรมีมูลค่าสูงถึง 9,905.51 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 95.45 ของต้นทุนส่วนเพิ่มทั้งหมด การที่ต้นทุนทางอ้อมมีสัดส่วนสูงถึงเกือบร้อยละ 100 นั้นสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของปัญหาการบริโภคแอลกอฮอล์ใน

ประเทศไทย ซึ่งผลกระทบหลักไม่ได้อยู่ที่ต้นทุนทางตรงในระบบสุขภาพหรือระบบยุติธรรมเท่านั้นแต่อยู่ที่การสูญเสียศักยภาพของทุนมนุษย์ในระยะยาว การเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชากรวัยแรงงานไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการสูญเสียผลผลิตทางเศรษฐกิจในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังกระทบต่อการสะสมความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต นโยบายทางนโยบายที่สำคัญจากการค้นพบนี้คือ การควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ไม่ควรมองเพียงแค่นิยามของการลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในระยะสั้น แต่ควรพิจารณาถึงผลกระทบต่อศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวด้วย

6.3.3 การเปรียบเทียบผลกระทบระหว่างไวน์และสุราแช่

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลกระทบจากการลดภาษีไวน์และสุราแช่เผยให้เห็นความแตกต่างที่น่าสนใจ พบว่า การลดภาษีไวน์ส่งผลให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มในอัตราที่สูงกว่าการลดภาษีสุราแช่ ซึ่งต้นทุนจากการดื่มไวน์เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.25 ในขณะที่ต้นทุนจากการดื่มสุราแช่เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.64 ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคที่แตกต่างกันระหว่างผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ประเภท ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความแตกต่างนี้ประกอบด้วยหลายประการ อาทิ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้บริโภคไวน์และสุราแช่ การเปลี่ยนแปลงของช่องทางการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการลดภาษีและต้นทุน รวมถึงการปรับตัวของพฤติกรรมผู้บริโภคที่อาจเกิดจากการรับรู้ถึงการลดลงของราคาสินค้า นอกจากนี้ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทก็อาจมีอิทธิพลต่อผลกระทบที่แตกต่างกันนี้

นอกจากนี้ จากการเก็บแบบสอบถามผู้บริโภคไวน์และสุราแช่ภายใต้โครงการนี้ พบว่า ผู้บริโภคไวน์ได้เข้ารับการรักษายาบาลด้วยโรคหรืออาการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาด้วยโรกระบบทางเดินทางอาหารและตับมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 13.56 ของผู้บริโภคไวน์) รองลงมาได้แก่ การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 3.62) โรกระบบหัวใจและหลอดเลือด (ร้อยละ 2.71) กลุ่มอาการขาดแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 2.71) โรคประสาทและสุขภาพจิต (ร้อยละ 2.49) และภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ จากการบริโภคแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 2.26)

ขณะที่ผู้บริโภคสุราแช่ได้เข้ารับการรักษายาบาลด้วยโรคหรืออาการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาด้วยโรกระบบทางเดินทางอาหารและตับมากที่สุดเช่นกัน (คิดเป็นร้อยละ 24.67 ของผู้บริโภคสุราแช่) รองลงมาได้แก่ โรกระบบหัวใจและหลอดเลือด (ร้อยละ 3.31) กลุ่มอาการขาดแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 3.31) การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 3.31) ภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ จากการบริโภคแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 3.31) และโรคประสาทและสุขภาพจิต (ร้อยละ 2.65)

ตารางที่ 60 ผลกระทบด้านสุขภาพจากการบริโภคไวน์และสุราแช่

การเข้ารับการรักษาพยาบาลด้วยโรคหรืออาการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา	ผู้บริโภควิน์		ผู้บริโภคสุราแช่	
	ไม่ได้รับผลกระทบ (ร้อยละ)	ได้รับผลกระทบ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับผลกระทบ (ร้อยละ)	ได้รับผลกระทบ (ร้อยละ)
1. โรคระบบทางเดินอาหารและตับ	86.44	13.56	75.33	24.67
2. โรคระบบหัวใจและหลอดเลือด	97.29	2.71	96.69	3.31
3. โรคประสาทและสุขภาพจิต	97.51	2.49	97.35	2.65
4. กลุ่มอาการขาดแอลกอฮอล์ (Alcohol withdrawal syndrome)	97.29	2.71	96.69	3.31
5. การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์*	96.38	3.62	96.69	3.31
6. ภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ จากการบริโภคแอลกอฮอล์**	97.74	2.26	96.69	3.31

หมายเหตุ: * การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ ประกอบด้วยการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ การบาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มขณะมีเมเา และการบาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาทขณะมีเมเา

** ภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ จากการบริโภคแอลกอฮอล์ ประกอบด้วยภาวะเลือดจางผิดปกติ ความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกัน ปัญหาเกี่ยวกับระบบต่อมไร้ท่อ และอื่น ๆ เช่น โรคเกาต์ เป็นต้น

ที่มา: จากการเก็บแบบสอบถามภายใต้โครงการวิจัยนี้ ประกอบด้วยผู้บริโภควิน์ จำนวน 494 ตัวอย่าง และผู้บริโภครสุราแช่ จำนวน 150 ตัวอย่าง

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

เมื่อต้นปี 2567 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์ จากเดิมอยู่ที่ร้อยละ 54 และร้อยละ 60 ของมูลค่าที่ประกาศไว้ ในขณะที่ภาษีสรรพสามิตสำหรับไวน์ในกรณีราคาปลีกสูงกว่า 1,000 บาท ลงจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 5 หรือร้อยละ 0 แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ ยังลดภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราพื้นบ้านจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 0 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 แม้กระทรวงการคลังจะมีผลการศึกษาที่ชี้ว่า มาตรการยกเว้นและลดภาษีดังกล่าว จะทำให้กรมสรรพสามิตมีรายได้ลดลงปีละ 150 ล้านบาท ในขณะที่การยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าไวน์ตามที่ระบุ จะทำให้กรมศุลกากรสูญเสียรายได้ปีละประมาณ 429 ล้านบาท

การศึกษาจึงจัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์และประเมินต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ที่มีผลบังคับใช้นับแต่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิควบคู่ไปกับข้อมูลปฐมภูมิ ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 837 ตัวอย่าง ครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้)

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่รับรู้ว่ารากาไวน์มีการปรับตัวลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่ดื่มไวน์ในระดับราคาต่ำกว่า 1,000 บาท สอดคล้องกับข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการขายไวน์ที่ว่า หลังจากมีการยกเว้นภาษีศุลกากรไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ เฉพาะไวน์ราคาแพงที่มีการปรับราคาลง เช่น ไวน์ที่เดิมราคา 3,800 บาท ลดลงเหลือประมาณ 3,400 บาท ในขณะที่ไวน์ที่มีราคาต่ำกว่า 1,000 บาท ไม่มีการปรับราคาลงแต่อย่างใด หรืออาจจะลดเพียงแค่ 5-10 บาท เป็นต้น ซึ่งก็เป็นไปตามโครงสร้างภาษีสรรพสามิตที่มีได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ไม่ได้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในไวน์ที่มีมูลค่าต่ำกว่า 1,000 บาท แต่เดิมอยู่แล้ว ทำให้จำนวนผู้ดื่มไวน์ในภาพรวมมิได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มไวน์ราคากระหว่าง 3,001-5,000 บาท เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 300 ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงภาษี โดยผู้ประกอบการขายไวน์ให้ความเห็นว่า มาตรการของรัฐบาลในการยกเว้นภาษีศุลกากรไวน์ เป็นการเอื้อประโยชน์โดยตรงให้ผู้บริโภคที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งมีศักยภาพซื้อไวน์ราคาสูง อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ผลิตไวน์ต่างประเทศ และอาจส่งผลให้ผู้ผลิตไวน์ในประเทศไม่สามารถแข่งขันกับไวน์นำเข้าได้ และเมื่อพิจารณามูลค่าการนำเข้าไวน์ในระยะ 1 ปี ภายหลังจากการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์พบว่า เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันก่อนมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีดังกล่าว

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการบริโภคไวน์พบว่า ภายหลังจากการยกเว้นภาษีนำเข้าไวน์และลดภาษีสรรพสามิตไวน์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์ (ต่อคนต่อเดือน) ความถี่ในการดื่มไวน์ (ต่อคนต่อเดือน) ปริมาณในการดื่มไวน์ (ต่อคนต่อครั้ง) เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับกรณีสุราแช่ และ ค่าใช้จ่าย ความถี่ และปริมาณการดื่ม ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มประชากรสูงอายุ (60-69 ปี) มีค่าใช้จ่ายและความถี่การดื่มไวน์และสุราแช่เพิ่มขึ้นอย่างมาก สอดคล้องกับการพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่า กลุ่มเกษียณอายุมีค่าใช้จ่ายและความถี่ในการดื่มไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ น่าสนใจว่า ประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับสูงขึ้นไป

การวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการดื่มไวน์และสุราแช่ในสถานการณ์ก่อนและหลังการดำเนินมาตรการลดภาษีพบว่า การลดภาษีไวน์ส่งผลให้ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก 51,571.33 ล้านบาท เป็น 57,370.62 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 5,799.29 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.25 ในขณะเดียวกัน การลดภาษีสุราแช่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จาก 47,496.95 ล้านบาท เป็น 52,075.56 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 4,578.61 ล้านบาท หรือร้อยละ 9.64 เมื่อพิจารณาผลกระทบรวมจากมาตรการลดภาษีทั้ง 2 ประเภทพบว่า ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์โดยรวมเพิ่มขึ้นจาก 99,068.28 ล้านบาท ในสถานการณ์ก่อนการลดภาษี เป็น 109,446.17 ล้านบาท ในสถานการณ์หลังการลดภาษี ส่งผลให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มสูงถึง 10,377.89 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญจากการดำเนินมาตรการดังกล่าว

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนทางสังคมที่เพิ่มขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ภาครัฐ จากข้อมูลการศึกษาของกระทรวงการคลังที่ระบุว่า การปรับปรุงมาตรการภาษีไวน์และสุราแช่จะส่งผลให้กรมสรรพสามิตมีรายได้ลดลง 150 ล้านบาทต่อปีและการยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าไวน์จะทำให้กรมศุลกากรสูญเสียรายได้ 429 ล้านบาทต่อปี รวมเป็นการสูญเสียรายได้ภาครัฐทั้งสิ้น 579 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า เกิดเป็นต้นทุนส่วนเพิ่มทางสังคม 10,377.89 ล้านบาท ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงทั้งประโยชน์ด้านงบประมาณที่ภาครัฐต้องสูญเสียไป อีกทั้งเกิดเป็นต้นทุนที่สังคมต้องแบกรับ จึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้กำหนดนโยบายควรนำมาพิจารณาหาความเหมาะสมของมาตรการดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การทบทวนมาตรการลดภาษีอย่างเร่งด่วนและครอบคลุม โดยผู้กำหนดนโยบายควรพิจารณา ทบทวนมาตรการลดภาษีเงินและสุราแซ่โดยคำนึงถึงต้นทุนทางสังคมที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญตามที่ผลการศึกษา แสดงให้เห็น การทบทวนดังกล่าวควรประกอบด้วย การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงหลังจากการดำเนิน มาตรการการเปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงและการพิจารณาทางเลือกนโยบายอื่นที่อาจมี ประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งนี้ การทบทวนควรดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจาก หลากหลายสาขาวิชา รวมถึงเศรษฐศาสตร์ สาธารณสุข และนโยบายสาธารณะ

1.2 การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรการควบคุมเสริมที่มีประสิทธิภาพ หากมีเหตุผลทางนโยบายที่ จำเป็นต้องดำเนินมาตรการลดภาษีต่อไปควรมีการพัฒนามาตรการควบคุมที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดผลกระทบทางลบ ที่อาจเกิดขึ้น มาตรการเหล่านี้อาจประกอบด้วย การเสริมสร้างข้อกำหนดทางกฎหมายในการจำกัดการโฆษณา และการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะการโฆษณาที่มุ่งเป้าไปยังกลุ่มเยาวชนและกลุ่มเสี่ยง การพัฒนา โปรแกรมการให้ความรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอันตรายจากการดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง การเสริมสร้างระบบการป้องกัน การคัดกรองเบื้องต้น และการรักษาผู้ที่มีปัญหาจากการบริโภค แอลกอฮอล์ในระบบสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

1.3 การจัดตั้งกลไกการจัดสรรงบประมาณชัดเจนและการลงทุนเพื่อลดผลกระทบ ซึ่งควรพิจารณา การจัดตั้งกองทุนพิเศษหรือกลไกการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งจากรายได้ที่รัฐอาจได้รับการขยายตัวของ ตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปสู่การลงทุนในการลดผลกระทบทางสังคม กองทุนดังกล่าวควรมีการบริหารจัดการ ที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการลงทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณสุขเพื่อ รองรับการรักษาโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ การพัฒนาระบบการป้องกันและลดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะอุบัติเหตุจากรถที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาความ รุนแรงในครอบครัวและสังคม และการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้อย่างมีข้อจำกัดในการเก็บแบบสอบถามในประชากรบางกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชากรที่ดื่มไวน์ที่มีราคาแพงอย่างมาก (ราคาตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป) เช่น กลุ่มผู้มีรายได้สูงมาก

นักธุรกิจ และนักการเมือง เป็นต้น และร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไวน์โดยทั่วไปแล้วเกือบทั้งหมดไม่ได้จำหน่ายไวน์ในเซกเมนต์ดังกล่าว จึงไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจนของกลุ่มนี้ ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปอาจพิจารณาเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เช่น แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ครอบคลุมกลุ่มเซกเมนต์ดังกล่าวเพิ่มเติม

2.2 การเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นการเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียวในช่วง ภายหลังจากที่รัฐบาลได้ดำเนินการลดภาษีศุลกากรและภาษีสรรพสามิตไวน์และสุราแซ่ไปแล้ว ซึ่งการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียวดังกล่าวอาจส่งผลให้ผลการตอบแบบสอบถามมีอคติจากความคลาดเคลื่อนในการจดจำของผู้ให้ข้อมูล (Recall bias) ได้ นอกจากนี้ การเปรียบเทียบผลก่อน-หลังการดำเนินนโยบายดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดเพิ่มเติม คือ ผู้ตอบอาจไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นบริโภคไวน์และสุราแซ่ที่เปลี่ยนแปลงไป ในช่วงก่อน-หลังการดำเนินนโยบาย อาทิ ภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง หรือสัมภาษณ์ในช่วงเทศกาลที่คนดื่มไวน์ มากหรือน้อยเป็นพิเศษ เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปจึงอาจมีการศึกษา ในประเด็นนี้ให้เฉพาะเจาะจงเพิ่มขึ้น

2.3 งานวิจัยในครั้งนี้มีการเก็บแบบสอบถามผู้บริโภคไวน์และสุราแซ่ในประเด็นผลกระทบทางสังคม ได้แก่ ผลกระทบด้านสุขภาพและการใช้บริการสาธารณสุข ผลกระทบต่อการทำงานและรายได้ และต้นทุนทางสังคมโดยภาพรวม อย่างไรก็ตาม การเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้ยังไม่ได้เก็บข้อมูลในรายละเอียดตามรายการต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของต้นทุนทางตรง (Direct costs) อาทิ ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล ต้นทุนการฟ้องร้อง และ ต้นทุนทรัพย์สินเสียหาย เป็นต้น และต้นทุนทางอ้อม (Indirect costs) อาทิ ต้นทุนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร และต้นทุนการขาดงาน เป็นต้น ส่งผลให้การประเมินผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแซ่ในครั้งนี้ ยังจำเป็นต้องอ้างอิงข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในอดีตเป็นหลัก ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปอาจพิจารณาด้านต้นทุนทางอ้อมเพิ่มเติมเหล่านี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพสามิต. (2567). สรรพสามิตปรับลดอัตราภาษีไวน์ สุราแช่ และสถานบริการ หวังกระตุ้นการท่องเที่ยว และ ใช้จ่าย มีผล 23 กุมภาพันธ์ 2567.
<https://webdev.excise.go.th/act2560/files/secretary/press7-2567.pdf>.
- กระทรวงพาณิชย์. (2568). รายงานข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยการนำเข้าของไทยตามพิกัดศุลกากร. <https://tradereport.moc.go.th/th/stat/reportshcodeimport01>.
- ชิตตะวัน ชนะกุล. (2566). ทฤษฎีและนโยบายการคลัง. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.
- ชิตตะวัน ชนะกุล. (2567). ฆ่าตัวตายเพราะเศรษฐกิจแย่ หรือสังคมร่อแร่?! กรุงเทพฯธุรกิจ. 11 กันยายน 2567.
- จรุง เมืองชนะ. (2558). จรุง เมืองชนะ. (2558). การประเมินทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข. ในโอฬาร พรหมลิขิต อัจฉรา ตั้งสถาพรพงษ์, อุษา ทิสยากร (บรรณาธิการ), วัคซีน. กรุงเทพฯ : สมาคมโรคติดต่อในเด็กแห่งประเทศไทย.
- ธนิศา ทวีขศรี. (2562). การศึกษาผลกระทบของภาษีสรรพสามิตสุราต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสุราในตลาดและพฤติกรรมการบริโภคสุราของคนไทย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- Arranz & Gil. (2009). Traffic accidents, deaths and alcohol consumption. IDEAS.
<https://ideas.repec.org/a/taf/applec/v41y2009i20p2583-2595.html>.
- Bockerman et al. (2017). Alcohol Consumption and Long-Term Labor Market Outcomes. PubMed.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26634338/>.
- Casswell & Thamarangsi. (2009). Reducing harm from alcohol: call to action. PubMed.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19560606/>.
- Chaiyasong et al. (2010). Impacts of excise tax raise on illegal and total alcohol consumption: A Thai experience. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 18(2), 90–99.
<https://doi.org/10.3109/09687637.2010.484451>.
- Chaiyasong et al. (2022). Estimated Impacts of Alcohol Control Policies on NCD Premature Deaths in Thailand. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. <https://doi.org/10.3390/ijerph19159623>.
- Chonviharpan. (2016). The Effects of Excise Tax Changes on Alcoholic Beverages and Tobacco Consumption in Thailand. University of Canberra.

- Elder et al. (2010). The effectiveness of tax policy interventions for reducing excessive alcohol consumption and related harms. *Am J Prev Med.* 38(2):217-29. doi: 10.1016/j.amepre.2009.11.005. PMID: 20117579; PMCID: PMC3735171.
- Euromonitor International (2024). *Fine Wines/Champagne and Spirits in Thailand*. London, United Kingdom.
- Gavurova & Tarhanicova. (2021). Methods for Estimating Avoidable Costs of Excessive Alcohol Consumption. PubMed. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34066994/>.
- Hyman. (2010). *Public Finance: A Contemporary. Application of Theory to Policy*. 10th Edition. Ohio : South Western Cengage Learning.
- Konnopka & König. (2002). The health and economic consequences of moderate alcohol consumption in Germany 2002. PubMed. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20667060/>
- Luangsinsiri et al. (2023). Economic costs of alcoholconsumption in Thailand, 2021. ReserchGate. https://www.researchgate.net/publication/376408670_Economic_costs_of_alcohol_consumption_in_Thailand_2021.
- Manthey et al. (2021) . What are the Economic Costs to Society Attributable to Alcohol Use? A Systematic Review and Modelling Study. PubMed. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33970445/>.
- Manthey et al. (2023). The impact of alcohol taxation increase on all-cause mortality inequalities in Lithuania: an interrupted time series analysis. 22 (2023). <https://doi.org/10.1186/s12916-022-02721-6>.
- Matthews et al. (2023). Alcohol prices, the April effect, and the environment, in violence-related injury in England and Wales. SpringerNatureLink. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10198-023-01583-w>.
- Mohapatra et al. (2010). Social cost of heavy drinking and alcohol dependence in high-income countries. *Int J Public Health.* doi: 10.1007/s00038-009-0108-9.
- Morello et al. (2022). Parenting Programs to Reduce Recurrence of Child Maltreatment in the Family Environment: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health.* doi: 10.3390/ijerph192013283.

- Peterson et al. (2024). Economic Cost of U.S. Suicide and Nonfatal Self-harm. *American Journal of Preventive Medicine*. 67(1): 129-133. [https://www.ajpmonline.org/article/S0749-3797\(24\)00081-3/fulltext](https://www.ajpmonline.org/article/S0749-3797(24)00081-3/fulltext).
- Rehm et al. (2009). Global burden of disease and injury and economic cost attributable to alcohol use and alcohol-use disorders. PubMed. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19560604/>.
- Shorey et al. (2017). Trait anger and partner-specific anger management moderate the temporal association between alcohol use and dating violence. *J Stud Alcohol Drugs*. 78(2):313-318. doi:10.15288/jsad.2017.78.313.
- Sornpaisarn et al. (2016). The association between taxation increases and changes in alcohol consumption and traffic fatalities in Thailand, *Journal of Public Health*, 38(4) :e480–e488, <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdv163>.
- Thai Bod. (2021). การสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564. https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20230505110449_60642.pdf?utm_source=.
- ThaiPublica. (2567). ‘คลัง’ ลดภาษี “สุราพื้นเมือง – ไวน์ – สถาบันเทิง” กระตุ้นนักท่องเที่ยวช้อปเพิ่ม 2,900 ล้านบาท/ปี. <https://thaipublica.org/2024/01/mof-reduces-liquor-tax-increase-tourism-income/>.
- Thavorncharoensap et al. (2009). The Economic Impact of Alcohol Consumption: A Systematic Review. ReserchGate. https://www.researchgate.net/publication/40032460_The_Economic_Impact_of_Alcohol_Consumption_A_Systematic_Review.
- USDA. (2024). Thailand Eliminates Tariffs and Reduces Excise Taxes for Wine. https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Thailand%20Eliminates%20Tariffs%20and%20Reduces%20Excise%20Taxes%20for%20Wine_Bangkok_Thailand_TH2024-0014.pdf.
- Verhaeghe et al. (2017). The health-related social costs of alcohol in Belgium. *BMC Public Health*. <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-017-4974-4>.

- Wagenaar et al. (2010) Effects of alcohol tax and price policies on morbidity and mortality: a systematic review. *Am J Public Health*. 100(11):2270-8. doi: 10.2105/AJPH.2009.186007. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2951962/>
- World Health Organization. (2017). WHO calls on countries to increase taxes on alcohol and Sugary sweetened beverages. <https://www.who.int/news/item/05-12-2023-who-calls-on-countries-to-increase-taxes-on-alcohol-and-sugary-sweetened-beverages>.
- World Health Organization. (2021). Reducing harm due to alcohol: success stories from 3 countries. <https://www.who.int/europe/news/item/15-04-2021-reducing-harm-due-to-alcohol-success-stories-from-3-countries>.
- World Health Organization. (2024). The World Health Organization (WHO) advises limiting alcohol availability and advertising as cost-effective measures to safeguard young individuals from alcohol-related risks. <https://www.who.int/thailand/news/detail/18-04-2024-who-advises-limiting-alcohol-availability-and-advertising>.

ภาคผนวก

แบบสอบถามพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2567

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (มก.) มีความประสงค์จะขอความร่วมมือท่านในการตอบแบบสอบถามโครงการประเมินผลกระทบและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคไวน์และสุราแช่ (ก่อนมาตรการลดภาษี)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคไวน์และสุราแช่ (หลังมีมาตรการลดภาษี)

ส่วนที่ 4 ผลกระทบทางสังคม

ทั้งนี้ คณะผู้สำรวจขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ โดยข้อมูลที่ได้รับการตอบแบบสอบถาม ถือเป็นความลับ และจะไม่ถูกนำไปใช้อ้างอิงไม่ว่ากรณีใด โดยจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมเท่านั้น โดยท่านได้รับทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวจากข้อความข้างต้นหรือจากการชี้แจงของพนักงานสัมภาษณ์แล้ว และท่านยินดีที่จะตอบข้อมูลตามแบบสอบถาม ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ข้าพเจ้ายินดีตอบข้อมูลตามแบบสอบถาม

สำหรับพนักงานกรอก

ชื่อพนักงานสำรวจข้อมูล [STAFF]..... ชุดที่ [CASENUM].....

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ

3. จังหวัดที่อยู่อาศัย

2. อายุ

โปรดระบุจังหวัด _____

15-19 ปี

4. เขตที่อยู่อาศัย

20-24 ปี

ในเขตเทศบาล

25-29 ปี

นอกเขตเทศบาล

30-39 ปี

40-49 ปี

50-59 ปี

60-69 ปี

70 ปีขึ้นไป

1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าประถมศึกษา
- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
- อนุปริญญา/ปวส.
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

3. รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน

- ไม่มีรายได้
- ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 5,001-10,000 บาท
- 10,001-15,000 บาท
- 15,001-20,000 บาท
- 20,001-30,000 บาท
- 30,001-50,000 บาท
- 50,001-100,000 บาท
- มากกว่า 100,000 บาท
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

1.3 สถานการณ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ท่านดื่มแอลกอฮอล์ประเภทไหนบ้าง

☐ ไวน์และฟรุตไวน์	☐ สุราแช่ (เช่น สาโท อุ กะแช่ น้ำตาลเมา)	☐ เบียร์
☐ วิสกี้/บรันดี	☐ เหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชน	☐ อื่น ๆ เช่น

2. อาชีพ

- นักเรียน/นักศึกษา
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- พนักงานบริษัทเอกชน
- ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
- เกษตรกร
- รับจ้างทั่วไป
- แม่บ้าน/พ่อบ้าน
- เกษียณอายุ
- ว่างงาน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

4. ภาระหนี้สิน

- ไม่มีหนี้สิน
- มีหนี้สิน (โปรดระบุจำนวน) _____ บาท

ส่วนที่ 2: พฤติกรรมการบริโภคไวน์และสุราแช่ (9 เดือนก่อนมาตรการลดภาษีฯ ระหว่าง พฤษภาคม 2566 – กุมภาพันธ์ 2567) (ก่อนลดภาษีฯ)

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

2.1 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.1.1 พฤติกรรมการบริโภคไวน์

1. ท่านดื่มไวน์หรือไม่

[] ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปส่วน 2.2)

[] ดื่ม

2. ความถี่ในการดื่มไวน์

[] น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

[] 1-2 ครั้งต่อเดือน

[] 3-4 ครั้งต่อเดือน

[] 5-6 ครั้งต่อเดือน

[] มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน

3. ประเภทไวน์ที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.1 ไวน์นำเข้าจากต่างประเทศ

- ไวน์แดง
- ไวน์ขาว
- สปาร์คลิ่งไวน์
- โรเซ่ไวน์
- ไวน์ผลไม้
- ไม่ได้ดื่ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

3.2 ไวน์ที่ผลิตในประเทศไทย

- ไวน์แดง
- ไวน์ขาว
- สปาร์คลิ่งไวน์
- โรเซ่ไวน์
- ไวน์ผลไม้
(เช่น ไวน์ลำไย ไวน์มังคุด ไวน์กระชายดำ)
- ไม่ได้ดื่ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. ช่วงราคาไวน์ที่ซื้อบ่อยที่สุด (ต่อขวด)

- ต่ำกว่า 500 บาท
- 501-1,000 บาท
- 1,001-2,000 บาท
- 2,001-3,000 บาท
- 3,001-5,000 บาท

4. ปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้ง

จำนวนขวด (1 ขวด = 750 ml)

- น้อยกว่าครึ่งขวด
- ครึ่งขวด
- 1 ขวด
- 2 ขวด
- มากกว่า 2 ขวด

6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เฉลี่ยต่อเดือน

- น้อยกว่า 500 บาท
- 501-1,000 บาท
- 1,001-2,000 บาท
- 2,001-5,000 บาท
- 5,001-10,000 บาท
- มากกว่า 10,000 บาท

2.1.2 พฤติกรรมการบริโภคสุราแช่ (รวมสุราแช่พื้นเมือง ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 7 ดีกรี เช่น สาโท อุ กะแช่ น้ำตาลเมา และสุราแช่ที่มีสุรากลั่นผสม ที่มีแอลกอฮอล์เกิน 7 ดีกรี)

1. ท่านดื่มสุราแช่หรือไม่

2. ความถี่ในการดื่มสุราแช่

- ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปส่วนถัดไป)
- ดื่ม
3. ประเภทสุราแช่ที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- สาโท
- อุ
- กระจกแช่
- น้ำตาลเมา
- สุราแช่ปรุงแต่งที่มีการเติมสุรากลั่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
5. ช่วงราคาสุราแช่ที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)
- โปรดระบุหน่วย
- อุ _____ บาทต่อ _____
- สาโท _____ บาทต่อ _____
- กระจกแช่ _____ บาทต่อ _____
- น้ำตาลเมา _____ บาทต่อ _____
- สุราแช่ที่มีสุรากลั่นผสม _____ บาทต่อ _____
- สุราแช่ประเภทอื่น _____ บาทต่อ _____
- น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
- 1-2 ครั้งต่อเดือน
- 3-4 ครั้งต่อเดือน
- 5-6 ครั้งต่อเดือน
- มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน
4. ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง
- ชนิดที่ดื่ม (ระบุ): _____
- น้อยกว่า 500 ml
- 500-1,000 ml
- 1,001-1,500 ml
- 1,501-2,000 ml
- มากกว่า 2,000 ml
- สุราแช่ประเภทอื่น
- ชนิดที่ดื่ม (ระบุ): _____
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราแช่เฉลี่ยต่อเดือน
- น้อยกว่า 500 บาท
- 501-1,000 บาท
- 1,001-2,000 บาท
- 2,001-5,000 บาท
- มากกว่า 5,000 บาท

2.1.3 พฤติกรรมการบริโภคเบียร์

1. ท่านดื่มเบียร์หรือไม่
- ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปส่วนถัดไป)
- ดื่ม
3. ประเภทเบียร์ที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เบียร์สด
- เบียร์ขวด
- เบียร์กระป๋อง
2. ความถี่ในการดื่มเบียร์
- น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
- 1-2 ครั้งต่อเดือน
- 3-4 ครั้งต่อเดือน
- 5-6 ครั้งต่อเดือน
- มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน
4. ปริมาณการดื่มเบียร์ต่อครั้ง

- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
5. ช่วงราคาเบียร์ที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)
 โปรตระบุหน่วย
 เบียร์สด _____ บาทต่อ _____
 เบียร์ขวด _____ บาทต่อ _____
 เบียร์กระป๋อง _____ บาทต่อ _____
 เบียร์ชนิดอื่น _____ บาทต่อ _____
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบียร์เฉลี่ยต่อเดือน
 น้อยกว่า 500 บาท
 501-1,000 บาท
 1,001-2,000 บาท
 2,001-5,000 บาท
 มากกว่า 5,000 บาท
- 2.1.4 พฤติกรรมการบริโภควิสกี้/บรันดี
1. ท่านดื่มวิสกี้/บรันดีหรือไม่
 ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปส่วนถัดไป)
 ดื่ม
2. ความถี่ในการดื่มวิสกี้/บรันดี
 น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
 1-2 ครั้งต่อเดือน
 3-4 ครั้งต่อเดือน
 5-6 ครั้งต่อเดือน
 มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน
3. ประเภทวิสกี้/บรันดีที่ดื่มบ่อยที่สุด
 (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 วิสกี้ไทย
 บรันดีไทย
 วิสกี้นำเข้า
 บรันดีนำเข้า
 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
4. ปริมาณการดื่มวิสกี้/บรันดีต่อครั้ง
 น้อยกว่า 50 มิลลิลิตร
 50-100 มิลลิลิตร
 101-200 มิลลิลิตร
 201-300 มิลลิลิตร
 มากกว่า 300 มิลลิลิตร
5. ช่วงราคาวิสกี้/บรันดีที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)
 วิสกี้ไทย _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 บรันดีไทย _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อวิสกี้/บรันดีเฉลี่ยต่อเดือน
 น้อยกว่า 500 บาท
 501-1,000 บาท
- น้อยกว่า 330 ml (น้อยกว่า 1 ขวดเล็ก/กระป๋อง)
 330-660 ml (1-2 ขวดเล็ก หรือ 1 ขวดใหญ่)
 661-1,320 ml (3-4 ขวดเล็ก หรือ 2 ขวดใหญ่)
 1,321-1,980 ml (5-6 ขวดเล็ก หรือ 3 ขวดใหญ่)
 มากกว่า 1,980 ml
 (มากกว่า 6 ขวดเล็ก หรือ 3 ขวดใหญ่)
- เบียร์ประเภทอื่น
 ชนิดที่ดื่ม (ระบุ): _____
 ปริมาณ (ระบุ): _____

- วิสกี้นำเข้า _____ บาทต่อขวด 1,001-2,000 บาท
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร) 2,001-5,000 บาท
 บรั่นดีนำเข้า _____ บาทต่อขวด มากกว่า 5,000 บาท
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)

2.1.5 พฤติกรรมการบริโภคเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชน (เช่น เหล้าขาว 28-30 ดีกรี เหล้าสมุนไพร ยาดอง)

1. ท่านดื่มเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนหรือไม่
 ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปส่วนถัดไป)
 ดื่ม
2. ความถี่ในการดื่มเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชน
 น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
 1-2 ครั้งต่อเดือน
 3-4 ครั้งต่อเดือน
 5-6 ครั้งต่อเดือน
 มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน
3. ประเภทเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนที่ดื่มบ่อยที่สุด
 (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 เหล้าขาว
 ยาดอง
 เหล้าต้ม
 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
4. ปริมาณการดื่มเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนต่อครั้ง
 น้อยกว่า 50 มิลลิลิตร
 50-100 มิลลิลิตร
 101-200 มิลลิลิตร
 201-300 มิลลิลิตร
 มากกว่า 300 มิลลิลิตร
5. ช่วงราคาเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนที่ซื้อบ่อยที่สุด
 (บาทต่อหน่วย)
 เหล้าขาว _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 ยาดอง _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 เหล้าต้ม _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 อื่น ๆ _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนเฉลี่ยต่อเดือน
 น้อยกว่า 300 บาท
 301-500 บาท
 501-1,000 บาท
 1,001-2,000 บาท
 มากกว่า 2,000 บาท

2.1.6 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ

1. ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นหรือไม่
 ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปส่วนถัดไป)
 ดื่ม
2. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น
 น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
 1-2 ครั้งต่อเดือน
 3-4 ครั้งต่อเดือน
3. ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นที่ดื่มบ่อย

ที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สุรา Rum
- สุรา Gin
- สุรา Vodka
- สุรา Tequila
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5-6 ครั้งต่อเดือน

มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน

2.2 แหล่งที่มาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ร้านค้าปลีกทั่วไป
- ร้านสะดวกซื้อ
- ซูเปอร์มาร์เก็ต
- ร้านค้าเฉพาะด้านไวน์
- ร้านอาหาร/บาร์
- สั่งซื้อออนไลน์
- ร้านค้าปลอดภาษีในสนามบิน (Duty Free)
- ร้านค้าปลอดภาษีบริเวณชายแดน
- ได้รับเป็นของขวัญ/ของฝาก
- ผลิตเองในครัวเรือน
- ซื้อจากผู้ผลิตในชุมชน
- วิสาหกิจชุมชน
- ซื้อจากแหล่งที่ไม่มีใบอนุญาตจำหน่าย
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

2.3 โอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- งานสังสรรค์กับเพื่อน
- งานเลี้ยงทางธุรกิจ
- มีอาหารกับครอบครัว
- เทศกาลพิเศษ
- ดื่มคนเดียวที่บ้าน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

2.4 สถานที่ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ที่บ้าน
- บ้านเพื่อน/ญาติ
- ร้านอาหาร
- ผับ/บาร์
- คาราโอเกะ
- สถานที่ท่องเที่ยว
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

2.5 การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน

1. ท่านหรือครอบครัวมีการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนหรือไม่

- ไม่มี
- มี (กรุณาระบุประเภท โดยสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - สุรากลั่นชนิดสุราขาว
 - สุราแช่ประเภทไวน์ผลไม้
 - สุราแช่ (เช่น สาโท อุ กะแช่ น้ำตาลเมา)
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

ส่วนที่ 3: พฤติกรรมการบริโภคไวน์และสุราแช่ (9 เดือนหลังมีมาตรการลดภาษี ระหว่าง มีนาคม - ธันวาคม 2567) (หลังลดภาษีฯ)

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

3.1 การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการฯ

3.1.1 ท่านทราบเกี่ยวกับมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่หรือไม่

- ทราบ
- ไม่ทราบ

3.1.2 หลังมีมาตรการลดภาษี ท่านคิดว่าราคาไวน์และสุราแช่เปลี่ยนแปลงอย่างไร

- ลดลงมากกว่า 30% เพิ่มขึ้น
- ลดลง 20-30%
- ลดลง 10-20%
- ลดลงน้อยกว่า 10%
- ไม่เปลี่ยนแปลง

ไม่แน่ใจ

3.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังมาตรการลดภาษีฯ

3.3.1 พฤติกรรมการบริโภคไวน์

1. ท่านดื่มไวน์หรือไม่

ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปข้อที่ 3.3.2)

ดื่ม

3. ประเภทไวน์ที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.1 ไวน์นำเข้าจากต่างประเทศ

ไวน์แดง

ไวน์ขาว

สปาร์คลิ่งไวน์

โรเซไวน์

ไวน์ผลไม้

อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

ไม่ได้ดื่ม

2. ความถี่ในการดื่มไวน์

น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

1-2 ครั้งต่อเดือน

3-4 ครั้งต่อเดือน

5-6 ครั้งต่อเดือน

มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน

4. ปริมาณการดื่มไวน์ต่อครั้ง

จำนวนขวด (1 ขวด = 750 ml)

น้อยกว่าครึ่งขวด

ครึ่งขวด

1 ขวด

2 ขวด

มากกว่า 2 ขวด

3.2 ไวน์ที่ผลิตในประเทศไทย

ไวน์แดง

ไวน์ขาว

สปาร์คลิ่งไวน์

โรเซไวน์

ไวน์ผลไม้

(เช่น ไวน์ลำไย ไวน์มังคุด ไวน์กระชายดำ)

ไม่ได้ดื่ม

อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. ช่วงราคาไวน์ที่ซื้อบ่อยที่สุด (ต่อขวด)

ต่ำกว่า 500 บาท

501-1,000 บาท

6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อไวน์เฉลี่ยต่อเดือน

น้อยกว่า 500 บาท

501-1,000 บาท

1,001-2,000 บาท

2,001-5,000 บาท

5,001-10,000 บาท

1,001-2,000 บาท

มากกว่า 10,000 บาท

2,001-3,000 บาท

3,001-5,000 บาท

มากกว่า 5,000 บาท

3.3.2 พฤติกรรมการบริโภคสุราแช่ (รวมสุราแช่พื้นเมือง ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 7 ดีกรี เช่น สาโท อุ กะแช่ น้ำตาลเมา และสุราแช่ที่มีสุรากลั่นผสม ที่มีแอลกอฮอล์เกิน 7 ดีกรี)

1. ท่านดื่มสุราแช่หรือไม่

ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปข้อที่ 3.3.3)

ดื่ม

2. ความถี่ในการดื่มสุราแช่

น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

1-2 ครั้งต่อเดือน

3. ประเภทสุราแช่ที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

3-4 ครั้งต่อเดือน

5-6 ครั้งต่อเดือน

สาโท

มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน

อุ

กะแช่

น้ำตาลเมา

4. ปริมาณการดื่มสุราแช่ต่อครั้ง

ชนิดที่ดื่ม (ระบุ): _____

สุราแช่ปรุงแต่งที่มีการเติมสุรากลั่น

น้อยกว่า 500 ml

อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

500-1,000 ml

5. ช่วงราคาสุราแช่ที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)

1,001-1,500 ml

1,501-2,000 ml

โปรดระบุหน่วย

อุ _____ บาทต่อ _____

มากกว่า 2,000 ml

สาโท _____ บาทต่อ _____

สุราแช่ประเภทอื่น

ชนิดที่ดื่ม (ระบุ): _____

กะแช่ _____ บาทต่อ _____

ปริมาณ (ระบุ): _____

น้ำตาลเมา _____ บาทต่อ _____

สุราแช่ที่มีสุรากลั่นผสม _____ บาทต่อ _____

6. เฉลี่ยต่อเดือน

น้อยกว่า 500 บาท

501-1,000 บาท

1,001-2,000 บาท

2,001-5,000 บาท

มากกว่า 5,000 บาท

3.3.3 พฤติกรรมการบริโภคเบียร์

1. ท่านดื่มเบียร์หรือไม่

ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปข้อที่ 3.3.4)

ดื่ม

3. ประเภทเบียร์ที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

เบียร์สด

เบียร์ขวด

เบียร์กระป๋อง

อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. ช่วงราคาเบียร์ที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)

โปรดระบุหน่วย

เบียร์สด _____ บาทต่อ _____

เบียร์ขวด _____ บาทต่อ _____

เบียร์กระป๋อง _____ บาทต่อ _____

เบียร์ชนิดอื่น _____ บาทต่อ _____

6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบียร์เฉลี่ยต่อเดือน

น้อยกว่า 500 บาท

501-1,000 บาท

1,001-2,000 บาท

2,001-5,000 บาท

มากกว่า 5,000 บาท

3.3.4 พฤติกรรมการบริโภควิสกี/บรันดี

1. ท่านดื่มวิสกี/บรันดีหรือไม่

ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปข้อที่ 3.3.5)

ดื่ม

3. ประเภทวิสกี/บรันดีที่ดื่มบ่อยที่สุด

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิสกีไทย

บรันดีไทย

2. ความถี่ในการดื่มเบียร์

น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

1-2 ครั้งต่อเดือน

3-4 ครั้งต่อเดือน

5-6 ครั้งต่อเดือน

มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน

4. ปริมาณการดื่มเบียร์ต่อครั้ง

น้อยกว่า 330 ml

(น้อยกว่า 1 ขวดเล็ก/กระป๋อง)

330-660 ml (1-2 ขวดเล็ก หรือ 1 ขวดใหญ่)

661-1,320 ml (3-4 ขวดเล็ก หรือ 2 ขวดใหญ่)

1,321-1,980 ml (5-6 ขวดเล็ก หรือ 3 ขวด

(5-6 ขวดเล็ก หรือ 3 ขวดใหญ่)

มากกว่า 1,980 ml

(มากกว่า 6 ขวดเล็ก หรือ 3 ขวดใหญ่)

เบียร์ประเภทอื่น

ชนิดที่ดื่ม (ระบุ): _____

ปริมาณ (ระบุ): _____

2. ความถี่ในการดื่มวิสกี/บรันดี

น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

1-2 ครั้งต่อเดือน

3-4 ครั้งต่อเดือน

5-6 ครั้งต่อเดือน

มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน

4. ปริมาณการดื่มวิสกี/บรันดีต่อครั้ง

- วิสกีนำเข้า
- บรันดีนำเข้า
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
5. ช่วงราคาวิสกี้/บรันดีที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อขวด)
- วิสกี้ไทย _____ บาทต่อขวด
(ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
- บรันดีไทย _____ บาทต่อขวด
(ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
- วิสกีนำเข้า _____ บาทต่อขวด
(ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
- บรันดีนำเข้า _____ บาทต่อขวด
(ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
- 3.3.5 พฤติกรรมการบริโภคเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชน (เช่น เหล้าขาว 28-30 ดีกรี เหล้าสมุนไพร ยาดอง)
1. ท่านดื่มเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนหรือไม่
- ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปข้อที่ 3.3.6)
- ดื่ม
2. ความถี่ในการดื่มเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชน
- น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
- 1-2 ครั้งต่อเดือน
- 3-4 ครั้งต่อเดือน
- 5-6 ครั้งต่อเดือน
- มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน
3. ประเภทเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เหล้าขาว
- ยาดอง
- เหล้าต้ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
4. ปริมาณการดื่มเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนต่อครั้ง
- น้อยกว่า 50 มิลลิลิตร
- 50-100 มิลลิลิตร
- 101-200 มิลลิลิตร
- 201-300 มิลลิลิตร
- มากกว่า 300 มิลลิลิตร
5. ช่วงราคาเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)
- เหล้าขาว _____ บาทต่อขวด
(ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
- ยาดอง _____ บาทต่อขวด
(ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าขาว/สุรากลั่นชุมชนต่อเดือน
- น้อยกว่า 500 บาท
- 501-1,000 บาท
- 1,001-2,000 บาท
- 2,001-5,000 บาท
- มากกว่า 5,000 บาท
- น้อยกว่า 300 บาท

- เหล้าต้ม _____ บาทต่อขวด 301-500 บาท
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร) 501-1,000 บาท
 อื่น ๆ _____ บาทต่อขวด 1,001-2,000 บาท
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร) มากกว่า 2,000 บาท

3.3.6 พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ

1. ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นหรือไม่
 ไม่เคยดื่ม (ข้ามไปข้อที่ 3.4)
 ดื่ม
2. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น
 น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน
 1-2 ครั้งต่อเดือน
 3-4 ครั้งต่อเดือน
 5-6 ครั้งต่อเดือน
 มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน
3. ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นที่ดื่มบ่อยที่สุด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 สุรา Rum
 สุรา Gin
 สุรา Vodka
 สุรา Tequila
 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
4. ปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นต่อครั้ง
 น้อยกว่า 50 มิลลิลิตร
 50-100 มิลลิลิตร
 101-200 มิลลิลิตร
 201-300 มิลลิลิตร
 มากกว่า 300 มิลลิลิตร
5. ช่วงราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นที่ซื้อบ่อยที่สุด (บาทต่อหน่วย)
 สุรา Rum _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 สุรา Gin _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 สุรา Vodka _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 สุรา Tequila _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
 อื่น ๆ _____ บาทต่อขวด
 (ระบุขนาด _____ มิลลิลิตร)
6. ค่าใช้จ่ายในการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นเฉลี่ยต่อเดือน
 น้อยกว่า 500 บาท
 501-1,000 บาท
 1,001-2,000 บาท
 2,001-5,000 บาท
 มากกว่า 5,000 บาท

3.4 การคาดการณ์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

3.4.1 เมื่อราคาลดลง ท่านมีการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายอย่างไร

- ใช้เงินซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น
- นำเงินที่ประหยัดได้ไปใช้จ่ายด้านอื่น
- ไม่เปลี่ยนแปลง
- ไม่แน่ใจ

โปรดระบุการใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลง: _____

3.4.2 ท่านคิดว่าการลดภาษีจะส่งผลต่อรูปแบบการดื่มอย่างไร

- อาจจะดื่มบ่อยขึ้น
- อาจจะดื่มปริมาณมากขึ้นต่อครั้ง
- อาจจะทั้งดื่มบ่อยขึ้นและปริมาณมากขึ้น
- ไม่น่าจะเปลี่ยนแปลง

3.4.3 ท่านมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการซื้ออย่างไร

- ซื้อครั้งละมากขึ้นเพื่อเก็บสต็อก
- ซื้อบ่อยขึ้น
- ไม่น่าจะเปลี่ยนแปลง
- ไม่แน่ใจ

3.4.4 ท่านคิดว่าการลดภาษีจะส่งผลต่อสังคมในภาพรวมอย่างไร

- อาจมีผู้ดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้น
- อาจมีปัญหาสังคมเพิ่มขึ้น
- อาจกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น
- ไม่น่าจะมีผลกระทบ
- ไม่แน่ใจ

โปรดอธิบายเพิ่มเติม: _____

3.4.5 ท่านจะมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นหรือไม่

ค่าเดินทาง (เช่น แท็กซี่): ประมาณ _____ บาท/เดือน

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (โปรดระบุ): _____ บาท/เดือน

ไม่มี

3.5 ข้อเสนอแนะต่อมาตรการ

1. ท่านคิดว่าควรมีมาตรการลดภาษีไวน์และสุราแช่หรือไม่

ควรลด

ไม่ควรลด

ไม่แน่ใจ

โปรดอธิบายเพิ่มเติม: _____

2. หากมีมาตรการลดภาษี ควรมีมาตรการเสริมอะไรบ้าง

ส่วนที่ 4: ผลกระทบทางสังคม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

4.1 ผลกระทบด้านสุขภาพและการใช้บริการสาธารณสุข

4.1.1 ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยเข้ารับการรักษายาบาลด้วยโรคหรืออาการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

1. โรคระบบทางเดินอาหารและตับ

โรคตับแข็ง (Cirrhosis) จำนวน _____ ครั้ง

โรคตับอักเสบจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic hepatitis) จำนวน _____ ครั้ง

ภาวะไขมันพอกตับจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic fatty liver) จำนวน _____ ครั้ง

โรคตับอ่อนอักเสบจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic pancreatitis) จำนวน _____ ครั้ง

โรคกระเพาะอาหารอักเสบจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic gastritis) จำนวน _____ ครั้ง

เลือดออกในระบบทางเดินอาหารส่วนต้น จำนวน _____ ครั้ง

2. โรคระบบหัวใจและหลอดเลือด

ภาวะกล้ามเนื้อหัวใจผิดปกติจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic cardiomyopathy) จำนวน _____ ครั้ง

ภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะจากแอลกอฮอล์ จำนวน _____ ครั้ง

ความดันโลหิตสูงที่สัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน _____ ครั้ง

3. โรคระบบประสาทและสุขภาพจิต

- ภาวะสมองเสื่อมจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic dementia) จำนวน _____ ครั้ง
- โรควอร์นิกเคอ-คอร์ซาคอฟฟ์ (Wernicke-Korsakoff syndrome) จำนวน _____ ครั้ง
- ภาวะเพ้อจากการขาดแอลกอฮอล์ (Delirium tremens) จำนวน _____ ครั้ง
- อาการชักจากการขาดแอลกอฮอล์ (Alcohol withdrawal seizures) จำนวน _____ ครั้ง
- โรคจิตจากแอลกอฮอล์ (Alcoholic psychosis) จำนวน _____ ครั้ง
- ภาวะซึมเศร้าที่สัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน _____ ครั้ง

4. กลุ่มอาการขาดแอลกอฮอล์ (Alcohol withdrawal syndrome)

- อาการสั่น เหงื่อออก วิตกกังวล นอนไม่หลับ จำนวน _____ ครั้ง
- อาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ จำนวน _____ ครั้ง
- อาการประสาทหลอน หูแว่ว เห็นภาพหลอน จำนวน _____ ครั้ง

5. การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์

- การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรขณะมีเมเมา จำนวน _____ ครั้ง
- การบาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มขณะมีเมเมา จำนวน _____ ครั้ง
- การบาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาทขณะมีเมเมา จำนวน _____ ครั้ง

6. ภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ จากการบริโภคแอลกอฮอล์

- ภาวะเลือดจางผิดปกติ จำนวน _____ ครั้ง
- ความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกัน จำนวน _____ ครั้ง
- ปัญหาเกี่ยวกับระบบต่อมไร้ท่อ จำนวน _____ ครั้ง
- อื่นๆ (โปรดระบุ) _____ จำนวน _____ ครั้ง

4.1.2 สถานพยาบาลที่ใช้บริการ

- โรงพยาบาลรัฐ
- โรงพยาบาลเอกชน
- คลินิก
- อื่น ๆ (ระบุ) _____

4.1.3 ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ

1. ค่ารักษาพยาบาล _____ บาท/ปี
 2. แหล่งเงินที่ใช้
- จ่ายเอง _____ %

[] ประกันสุขภาพ _____ %

[] สวัสดิการรัฐ _____ %

4.2 ผลกระทบต่อการทำงานและรายได้

4.2.1 ผลผลิตภาพแรงงาน

1. จำนวนวันที่ขาดงานเนื่องจากการดื่ม _____ วัน/ปี
2. จำนวนวันที่มาทำงานสาย _____ วัน/ปี
3. การสูญเสียรายได้จากการขาดงาน _____ บาท/ปี
4. ไม่มี

4.2.2 ประสิทธิภาพการทำงาน

1. ชั่วโมงการทำงานที่สูญเสีย _____ ชั่วโมง/สัปดาห์
2. มูลค่างานที่เสียหาย _____ บาท/เดือน
3. ไม่มี

4.3 ต้นทุนทางสังคม

4.3.1 ผลกระทบต่อครอบครัว

1. ค่าใช้จ่ายครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น _____ บาท/เดือน
2. ความรุนแรงในครอบครัว _____ ครั้ง/ปี
3. ค่าใช้จ่ายในการแก้ปัญหา _____ บาท/ปี
4. ไม่มี

4.3.2 ผลกระทบต่อชุมชน (จำนวนครั้งที่เกิดเหตุการณ์)

1. อุบัติเหตุ _____ ครั้ง/ปี
2. การทะเลาะวิวาท _____ ครั้ง/ปี
3. ค่าใช้จ่ายในการจัดการปัญหา _____ บาท/ครั้ง
4. ไม่มี